

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Heleriin Teder

RK150

**PÄÄSTEKORRALDAJA ÕPPEKAVA RAKENDAMISE
KITSASKOHAD HÄIREKESKUSE TÖÖS**

Lõputöö

Juhendaja:

Ülle Jõessar

Kaasjuhendaja:

Veiko Ristisaar, MA

Tallinn 2018

ANNOTATSIOON

Kolledž: Päästekolledž	Kaitsmine: 08 juuni 2018
Töö pealkiri: Päästekorraldaja õppekava rakendamise kitsaskohad Häirekeskuse töös	
Töö pealkiri võrkeeles:	
<p>Lühikokkuvõte Käesolev lõputöö on kirjutatud eesti keeles, võrkeelne kokkuvõte inglise keeles. Töö maht (koos lisadega) on 43 lehekülge. Lõputöö kirjutamisel on kasutatud 36 erinevat eesti-, inglise- ja soome keelset allikat. Töö sisaldab 2 tabelit ja 6 joonist.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on päästekorraldaja õppekava kitsaskohtade välja selgitamine ning ettepanekute tegemine õppekava muutmiseks vastavalt Häirekeskuse vajadustele. Selleks analüüsiti teoreetilises osas kutsehariduse õppekava arendamise aluseid ning päästekorraldaja õppekava koostamise sisendeid ning võrreldi Eesti ja Soome päästekorraldajate õppekavasid. Uuringu eesmärgi saavutamiseks kasutati juhtumiuuringut, milles kombineeriti omavahel kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimismeetod. Andete kogumisel kasutati SKA-s ja Häirekeskuses läbi viiduid uuringuid. Uurimisvalimiks kasutati eesmärgistatud valimit</p> <p>Uuringu tulemuste saamiseks analüüsiti viite erinevat uuringut. Lõputöö uuringu tulemused näitasid, et päästekorraldaja õppekavas tuleks teha mõningaid muudatusi vähendamaks kitsaskohti päästekorraldaja õppekava ja Häirekeskuse töö vahel. Lõputöö uuringu tulemuste analüüs, järeldused ning nende põhjal tehtud ettepanekud on esitatud töö teises peatükis.</p> <p>Käesolevat lõputööd saab kasutada päästekorraldaja õppekava arendamiseks ja Häirekeskuse töö tõhustamiseks.</p>	
Võtmesõnad: Hädaabiteade, päästekorraldaja, õppekava	
Võrkeelsed võtmesõnad: Emergency notification, rescue coordinators , curriculum	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia	
Töö autor: Heleriin Teder	
<p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste tööde autorite tööd, seisukohad, kirjalistest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p>	
Allkiri:	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Ülle Jõessar	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Veiko Ristisaar	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Ain Karafin	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
SISUKORD	3
TERMINITE JA LÜHENDITE LOETELU	4
SISSEJUHATUS	5
1. Päästekorraldaja Õppekava ja selle vastavus Häirekeskuse tööga	7
1.1. Kutsehariduse õppekava	7
1.2. Kutsehariduse õppekava arendamise alused	10
1.3. Sisendid päästekorraldaja õppekava koostamisel	14
1.3.1. Eesti ja Soome päästekorraldaja õppekava võrdlus	16
2. EMPIIRILINE ANALÜÜS	20
2.1 Uurimismetoodika ja valim	20
2.2 Analüüsi tulemuste kirjeldamine	22
2.3 Järeldused ja ettepanekud	34
KOKKUVÕTE	37
SUMMARY	39
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	40
TABELITE JA LISADE LOETELU	43

TERMINITE JA LÜHENDITE LOETELU

GIS112 - Šveitsi valitsuse ja Eesti Vabariigi poolt finantseeritav hädaabiteadete menetlemisel kasutatav geoinfosüsteemi projekt

HäK – Häirekeskus

Hädaabiteadete menetlemine – Elutähtis teenus, mille toimimine peab olema tagatud hädaolukorras selliselt, et kõikidele hädaabikõnedele suudetakse vastata, seejuures koguda piisavalt infot abivajaduse kohta ja edastada see võimalikult lühikese aja jooksul reageerijatele

EKAP - Eesti kutsehariduse ainepunkt, mis näitab kontakt- ja iseseisva õppe tundide hulka

Kutsestandard – dokument, milles kirjeldatakse kutsetegevust ning esitatakse kutsealade ja -tasemete kompetentsusnõuded

Moodle – vabavaraline e-õppekeskkond

PK – päästekorraldajate õpperühma tähis

SKA – Sisekaitseakadeemia

SISSEJUHATUS

Häirekeskuse missioon on kujundada ja tagada turvalisemat elukeskkonda ning olla läbi ühtse hädaabinumbri 112 kindel, kiire ja asjatundlik abistaja õnnetuse korral (Häirekeskus, 2017). Häirekeskus on epitsenter, kuhu jõuab esmane info abivajajalt ja seda enam on vaja pädevaid isikuid, kes teavad kuidas infot töödelda vastavaks, et saata õige abi välja.

Käesoleva lõputöö **aktuaalsus** tuleneb Siseministeeriumi siseturvalisuse arengukavast 2015-2020, milles on toodud välja kindlama ja kiireima abi korraldamise alaeesmärk - kõigile abivajajatele on tagatud hädaabiteate kiire vastuvõtmine ja asjatundlik teabe töötlemine Häirekeskuses ning parima võimaliku lahenduse või abiandja leidmine. Abiandja, kelle ülesanne on elu, vara ja keskkonna kaitsmine ning päästmine, saavad kiiresti ja adekvaatselt reageerida Häirekeskuses kvaliteetselt töödeldud teabe ning olukorrale antud õige hinnangu tõttu. (Siseministeerium, 2015, lk. 63) SKA ülesandeks on koolitada HK-le päästekorraldajaid, kes suudaksid täita vajalikud kriteeriumid, et abivajajad saaksid kiiret ja kvaliteetset abi. Tagamaks veelgi parema kvaliteedi spetsialiste koolitamisele on SKA püstitanud vastavalt Sisekaitseakadeemia arengukavale 2025, eesmärgi rakendada õppurile paindlikumat ja praktilisemat õppekorraldust. Häirekeskus toetab igati antud eesmärgi saavutamist, ning teeb koostööd SKA-ga muutmaks päästekorraldaja õpet võimalikult praktiliseks nii sisult kui vormilt. Suurendades akadeemia kui kutseandja rolli, osaleb SKA siseturvalisuse valdkonna atesteerimistes ja kutsesüsteemi arendamises. (Sisekaitseakadeemia, 2016, lk. 26)

Lõputöö **uudsus** seisneb asjaolus, et hetkel on Kairi Pruul oma magistritöös „Sisekaitseakadeemia päästeteenistuse eriala õppekava arendamise võimalused“ uurinud kuidas arendada päästeteenistuse eriala õppekava, kuid senini ei ole teaduslikus vaates uuritud päästekorraldaja õppekava ja Häirekeskuse töösaali reaalseid töövajadusi. Käesoleva lõputöö tulemusi on võimalik rakendada päästekorraldaja õppekava edasises arendamises.

Lõputöö keskne **uurimisprobleem** on: kuidas muuta päästekorraldaja õppekava vastavamaks reaalse töö vajadustele? Lähtuvalt uurimisprobleemist on autor püsitanud järgmised uurimisküsimused:

1. Milliste sisendite abil päästekorraldaja õppekava arendada tagamaks kvaliteetsed töötulemused Häirekeskusesse tööle asudes?
2. Millises osas tuleks vajadusel praegust õppekava täiendada?

Käesoleva lõputöö **eesmärgiks** on päästekorraldaja õppekava kitsaskohtade välja selgitamine ning ettepanekute tegemine õppekava muutmiseks vastavalt Häirekeskuse vajadustele. Lähtuvalt eesmärgist on sõnastatud **uurimisülesanded**:

1. Analüüsida päästekorraldaja õppekava lähtuvalt kutseõppekava koostamise ja arendamise põhimõtetest.
2. Võrrelda ja analüüsida õppekava vastavust päästekorraldaja tööga tuues välja õppekava kitsaskohad.
3. Teha teooria ja uuringu tulemustest järeldusi ning ettepanekuid päästekorraldaja õppekava muutmiseks.

Lõputöös kasutatakse juhtumiuuringut (Yin, 2012, p. 6), milles on omavahel kombineeritud kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimismeetod (Hirsijärvi, et al., 2010), ning tulenevalt eesmärgist on lõputöö rakenduslik. Lõputöö tulemused leiavad rakendust SKA-s päästekorraldaja õppekava muutmisel.

Lõputöö koosneb kahest osast. Esimene osa on teoreetiline, mille eesmärgiks on kirjeldada ja analüüsida töö teoreetilisi aluseid õppekava arendamisel. Vastavas peatükis antakse ülevaade õppekava koostamise üldistest tingimustest ja sisenditest, millest lähtutakse päästekorraldaja õppekava koostamisel. Teine osa on empiiriline, mille eesmärgiks on analüüsida kahel viimasel aastal lõpetanud päästekorraldajate töö kvaliteedi tulemusi, praktika juhendajate tagasisidet, praktikantide eneseanalüüse praktika ajal ja ning Häirekeskuse poolt läbi viidud uuringut päästekorraldajate seas. Lisaks analüüsida SKA-s läbi viidud fookusintervjuude tulemusi, mis on läbi viidud õpilaste seas peale kutseõppe lõppu. Teise peatüki viimases alapunktis analüüsitakse, hinnatakse ja võrreldakse teoreetilise ja empiirilise osa andmeid ning tehakse ettepanekuid. Lõputöö tulemusi saab rakendada päästekorraldaja õppekava edasises arendamine.

Käesoleva lõputöö kirjutamise raames osales autor päästekorraldaja õppekava muutmise töörühma.

1. PÄÄSTEKORRALDAJA ÕPPEKAVA JA SELLE VASTAVUS HÄIREKESKUSE TÖÖGA

1.1. Kutsehariduse õppekava

Käesoleva lõputöö keskmes on uurida päästekorraldaja õppekava vastavust Häirekeskuse tööga. Päästekorraldaja eriala saab omandada kutseõppes, läbides 10 kuulise päästekorraldaja õppekava, omandades seejuures kutsele „Päästekorraldaja, tase 4“ vastavad kompetentsid (Sisekaitseakadeemia, 2017). Saamaks paremat ülevaadet kutsehariduse õppekavast on töö autor uurinud ning selgitanud kutsehariduse õppekava teoreetilised aspektid.

Õppekavaga määratakse ära kutseõppe eesmärgid ja ülesanded (Vabariigi Valitsus, 2017). Päästekorraldaja õppe lõpetanutele saavad päästametnikud (Päästeteenistuse seadus §5, 2018), kes esindavad oma ülesannete täitmisel riiki (Siseministerium, 2014). Tagamaks Häirekeskusele pädevate töötajate koolitamise koostatakse õppekava koostöös koostööpartnetitega (Häirekeskus, Päästamet, Politsei- ja piirivalveamet) ning aluseks võetakse päästekorraldaja tase 4 kutsestandard (Vabariigi Valitsus, 2017; Kutsekoda, 2018). Õppekava on ametlik dokument, millega pannakse paika plaan, kuidas õppetegevus sisuliselt, ajaliselt ja korralduslikult toimuma hakkab, samuti määratakse oodatavad õpiväljundid, õppe nominaalkestvuse ja mahu, õppe alustamise tingimused, õppeainete loetelu mahu, lühikirjelduse ning valikuvõimalused ja -tingimused, spetsialiseerumisvõimalused ja õppe lõpetamise tingimused. (Rutiku, et al., 2009, lk. 7; Ülikooliseadus §2, 2017). Eelpool nimetatud punktide juurde tuleb töö autor tagasi lk 14, tuues välja päästekorraldaja õppekava näited. Õppekavad jagunevad riiklikeks õppekavadeks, mis on kutsehariduse õppekava koostamise alusdokumendiks ja kooli õppekavadeks, mis on õpingute alusdokumendiks. (Vabariigi Valitsus, 2017)

Tulenevalt rakendamisest saab kutsehariduse õppekava jagada järgmiselt (Rutiku, et al., 2009, lk. 9; Rekkor, 2011, lk. 6):

1. Soovitatud ehk projekteeritud õppekava – õppekava on plaan (Rekkor, 2011, lk. 6), milles on paika pandud õppevaldkonna sisu ning millised teadmised ja oskused tuleb omandada. Samuti määratleb plaan ära, kuidas teadmised ning oskused omandada (Glatthorn, et al., 2006, pp. 7-8);
2. Kohustuslik õppekava – õppekavaga on paika pandud igas koolis ajakava ja ainemahud, mille peavad kõik õpilased omandama (OECD, 2014, p. 433)
3. Õpetatud õppekava – õpetaja kohandab kirjutatud õppekava vastavalt oma kogemustele ja õppijate vajadustele selliselt, et õppekava omandamine oleks maksimaalne (Glatthorn, et al., 2006, p. 14):
4. Kontrollitud õppekava – õpetaja poolt läbiviidud teadmiste kontroll, kutseeksami või lõpueksami näol (Rekkor, 2011, lk. 6) peale õppekava osade läbimist, saamaks teada õppekava omandamist õppijate poolt (Glatthorn, et al., 2006, p. 14)
5. Õpitud ehk saavutatud õppekava – väljendab seda, mida õpilane omandas ja õppis nii õppekavast kui ka kooli poolsest õpetamise meetodist (Glatthorn, et al., 2006, p. 15), samuti saadakse tagasisidet tööandjate poolt, kelle juurde õppur edasi tööle asub (Rekkor, 2011, lk. 6)

Autor uurib käesolevas töös õpitud ehk saavutatud õppekava ning annab analüüsi põhjal hinnangu, kuidas on päästekorraldaja õppekava läbinud õpilased omandanud teadmised ja oskused nii õppekavast kui ka kooli poolsest õpetamis meetodist. Analüüsi põhjal on näha ka tagasiside Häirekeskuse poolt, kuhu õpilased edasi tööle asusid.

Rekkor (2011, lk. 3) on välja toonud, et õppekava saab kvalifitseerida erinevalt. Hariduslikest eesmärkidest lähtuvalt on välja kujunenud neli õppekavasuunda: kutsealane, personaalne, ühiskondlik ja akadeemiline. Kutsealases suunas lähtutakse tööandja vajadustest, õppekava koostatakse töökoha vajadusi silmas pidades, lähtutakse ettemääratud õpiväljunditest, leitakse tõhusad viisid väljundite omandamiseks, hinnatakse valmisolekut töötamiseks. Päästekorraldaja õppekava puhul on peamiseks tööandja vajaduseks, et kutseõppe läbinud inimene oskab vastata ja menetleda 112 numbrile saabuvald hädaabikõnesid. Antud hetkel kasutatakse kutsealase suuna omandamisel laialdaselt veel biheivioristlikku õppimiskäitumisikku lähenemist (Parkay, et al., 2006, p. 166), mille kohaselt õpetatakse konkreetseid oskusi, teadmisi ja hoiakuid, mille vahel tuleb seoseid luua. Õppides ainult etteantud materjalide järgi on tulevikus õppijal tööle asudes keerulisem näha tervikpilti ja luua erinevaid seoseid ettetulevates situatsioonides. Üha enam

toetavad kutsehariduse strateegilistele lähtekohtad, et Eestis ettevalmistada iseseivaid ja teadlikke töötajaid, lähtudes õppekavade väärtustes humanismist ja humanistlikust inimkäsitlusest. (Rekkor, 2011, lk. 6)

Kutsehariduse õppekava saab määratleda kui õppimise ja õpetamise plaani, milles on kindlaks määratud (Rekkor, 2011, lk. 5):

1. Õpetuse eesmärgid – millise haridusliku tulemi peaksid õppurid saavutama õppekava läbides (Glatthorn, et al., 2006, p. 17); päästekorraldaja õppekava puhul on õpetuse eesmärgiks õpetada õpilasele selgeks päästekorraldaja tase 4 vastavad kompetentsid, et õpilane saaks peale kooli lõpetamist asuda tööle Häirekeskusesse;
2. Õpetuse aeg – aeg, mille jooksul saavutatakse õppekava omandamine (Rekkor, 2011, lk. 5), päästekorraldaja õppekava omandamiseks ettenähtud aeg on 10 kuud;
3. Õpetuse sisu ja sisuühikute omavaheline seos – milliseid ained ja kui suures mahus õpetada antud õppekava raames (Glatthorn, et al., 2006, p. 18), päästekorraldaja õppekava moodulid on paika pandud ning omavahelt sisustatud vastavalt kehtivatele päästekorraldaja tase 4 kutsenõuetele;
4. Õpetuse korralduslikud alused ja õppeprotsessi iseloom – õppeained on paika pandud vastavas järjestuses, kuidas neid tuleb õpetama hakata ning milliseid õppemeetodeid kasutada selleks (Glatthorn, et al., 2006, p. 18; Rekkor, 2011, lk. 5), päästekorraldaja õppekava on üles ehitatud põhimõttel, et esmalt läbitakse põhiõpingud ning seejärel valikõpingud;
5. Nõuded õpiväljundite hindamisel õpetamise käigus ja lõppkokkuvõttes - millise aja jooksul ning millisel meetodil tuleb anda hinnang, et õpetamine toimub vastavalt plaanitule ja püsitatud eesmärgid on saavutatud (Rekkor, 2011, lk. 5)

Varasemalt kirjeldati õppeprotsessi kuidas õpetaja õpetab ja tegutseb. Praeguseks on õpetajakesksest lähenemisest mindud üle õppijakesksele lähenemisel. Tänaõsed õppekavad on olemuselt väljundipõhised, õppija on õppeprotsessis kesksel kohal ning õppeprotsessi kõige olulisem tulemus on õppija õppimine. (Pilli & Õunpuu, 2012) Varasemas *Lehrplan*-i tüüpi õppekavas (Wesley, 2016, p. 170), mida saab nimetada ka sisendipõhiseks, (Rutiku, et al., 2009, lk. 10) oli õppesisu tähelepanu keskmes ja üksikasjalikult fikseeritud – mida,

miks, millal, kus ja milliste meetodide abil õpetada. (Noorväli, et al., 2013, lk. 55). Praeguseks on laialdaselt kasutama hakatud *Curriculum* tüüpi ehk väljundipõhist õpet, keskele kohale on seatud õppimine ja õppekava eesmärk, millest lähtuvad kõik järgnevad tegevused. (Pilli, 2009, lk. 15; Noorväli, et al., 2013, lk. 55). Päästekorraldaja õppekava on ülesehitatud samadele põhimõtetele. Ära on määratletud õppekava eesmärk – õpetatada pädevaid päästekorraldajaid, kes oskavad teha oma tööd vastavalt kutseõuetele. Omandamiseks vastavat kompetentsi aitab õpilasi selleks õppekavas lahti kirjeldatud õpiväljundite läbimine. *Curriculum* tüüpi õppekavad on suunatud eesmärkide kirjeldamisele ning õppeprotsessi ja õpikogemuste planeerimisele. Antud õppekava puhul on kesksel kohal õppimine saab *Curriculum* tüüpi õppekava võtta kui juhiseks ehk õppimise plaanina nii õppijale kui õpetajale. (Noorväli, et al., 2013, lk. 55)

1.2. Kutsehariduse õppekava arendamise alused

Õppekavaarendus on pidev parendamise tsükkel, mille eesmärgiks on õppekava ja selle rakendamise pidev parendamine (Rekkor, 2011, lk. 16; Rutiku, et al., 2009, lk. 19). Õppekava parendamine on vajalik juba põhjusel, et õpetatavad oskused oleksid vastavad reaalse tööoskustega. Häirekeskuse töös toimuvad pidevalt uued protsessid ja uuendused, milledega päästekorraldajad peavad hakkama saama ja oma töös kasutusele võtma. Tagamaks vastavause Häirekeskuse tööga tuleb iga aasta või kahe tagant uuendada päästekorraldaja õppekava. SKA-s õpetatavad oskused ja teadmised peavad vastama Häirekeskuses vajaminevatele uuendustele ja tööoskustele.

Kutsehariduse õppekavade arendamisel lähtutakse kaasaegsetest õppimiskäsitustest, keskseks fookuseks on õppija ning õppija areng. Omavahel on kokku sobitatud humanistlik, kognitiivne, konstruktivistlik (sh sotsiaalkonstruktivistlik) ning konnektivistlik teadmiskäsituse ja õppimiskäsituse. Rõhk on õppija seniste teadmiste, oskuste, hoiakute ning kogemuste rakendamisel uue teadmise alusena. Õppija pidev suunamine erinevate teabeallikate ning eri õppeviiside kasutamisele õppetöö käigus. (Noorväli, et al., 2013, lk. 74; Rekkor, 2011, lk. 10) Tabelis 1 toob töö autor välja märksõnad, mis iseloomustavad eelpool nimetatud teadmiskäsituse ja õppimiskäsituse. Samas on toodud seosed päästekorraldaja õppekavaga, loomaks selgemat ja paremat arusaama erinevatest käsitustest.

Tabel 1. Teadmise- ja õppimise käsituste seosed päästekorraldaja õppekavaga (Noorväli, et al., 2013, lk. 74; Rekkor, 2011, lk. 10, autori koostatud)

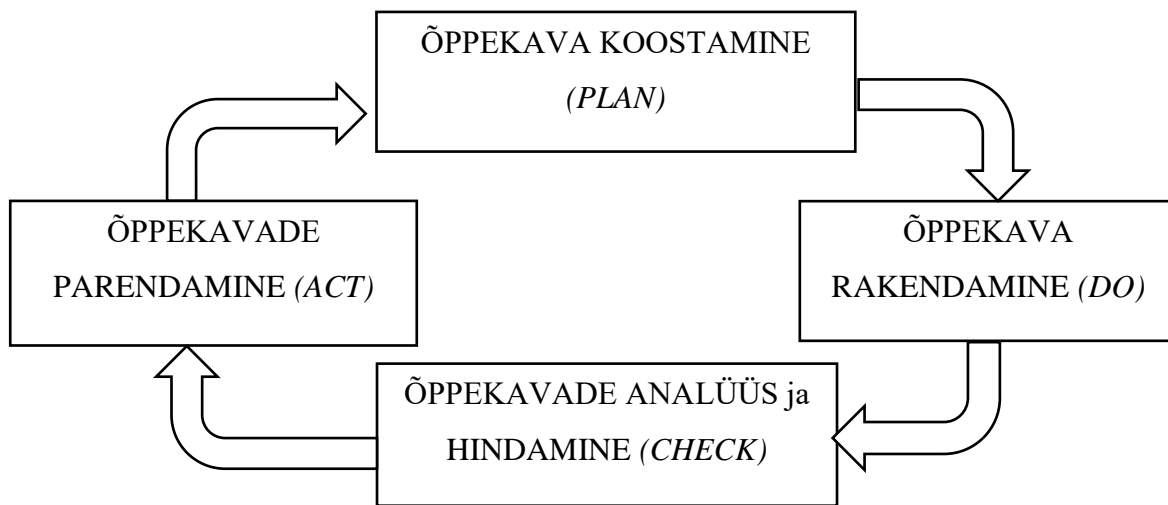
Teadmis- ja õppimise käsitused	Selgitavad märksõnad	Seos päästekorraldaja õppekavaga
Humanistlik	Teadmised sünnivad inimestevahelises suhtlemises ja inimlikus tegevuses; teadmisi saadakse teiste inimeste kogemustest	Õpetades erinevaid päästekorraldaja õppekava mooduleid, kasutavad õppejõud oma kogemusi, loomaks paremat arusaamist õppeainest
Kognitiivne	Uued teadmised sünnivad eelnevate teadmiste abil; õppija loob endale seoseid eelnevate teadmiste ja uute teadmiste vahel	Õppija kasutab oma eelnevaid teadmisi konkreetsest valdkonnast (nt meditsiin) omandamiseks meditsiini valdkonna mooduli õpiväljundid
Konstruktivistlik (sh sotsiaalkonstruktivistlik)	Teadmiste omandamine toimub õppija ümber olevate inimeste abil; õpikogemused on seotud praktiliste kogemustega (reaalse tööga)	Õppejõud (töösaalides töötavad päästekorraldajad, kiirabis, päästes ja politseis töötavad ametnikud) jagavad ainet õpetades enda kogemusi
Konnektivistlik	Teadmiste omandamine inimestevaheliste sidemete ja võrgustike abil; võime kiiresti eristada oluliste ebaolulisest	Omavaheline arutlemine teooria ja praktika tundides

Sedere (2011, p. 5) on järjestanud põhipunktid, millest lähtudes õppekava arendada:

1. vaadata üle õppekava eesmärgid, õppeväljundid ja saavutatav pädevus;
2. kontrollida aine eesmärgi, pädevust ja õpiväljundeid;
3. uuendada sisu vastavalt eesmärkidele ja pädevusele;
4. vajalike materjalide väljatöötamine õppetööks.

Kutsehariduse õppekava pidevat arendamist saab iseloomustada PDCA tsükliga (joonis 1) (Plan, Do, Check, Act – planeeri, rakenda, analüüsi ja hinda, parenda) (Pietrazak & Palziszkievich, 2015, p. 152) ning tagamaks õppekava arenduse edukus tuleb kõik PDCA

tegevused läbida, sest eesmärgipäraste muutuste eelduseks on analüüs, mis on hästi ja mis võiks paremini toimida (Rutiku, et al., 2009, lk. 21).

Joonis 1. PDCA tsüklil õppekava arenduses (Rutiku et al., 2009; autori koostatud)

Õppekava arenduse neli PDCA tsükli tegevust vastavad kindlatele küsimustele (Rutiku, et al., 2009, lk. 20; Pietrazak & Palziszkievich, 2015, p. 153; Flinders & Thorton, 2004, p. 51):

1. *Plan* – Mida soovitakse õpetada? Pannakse paika eesmärgid ja protsessid, mis on vajalikud soovitud tulemuste saavutamiseks.
2. *Do* – Kuidas õpetada? Kirjeldatakse protsesse ja tegevusi eesmärkide saavutamiseks.
3. *Check* – Kuidas hinnata? Analüüsida ja hinnata kas ja kuidas eesmärgid on saavutatud. Kui pole oodatud tulemit saadud, tuleb välja selgitada põhjused.
4. *Act* – Kuidas viiakse parendus ettepanekud töösse? Analüüsides põhjal ette võetavad tegevused protsesside toimimise parendamiseks.

Kutseõppe õppekavaga määratakse kindlaks kutseõppe eesmärgid ja ülesanded, saavutatavad õpiväljundid ja seosed kvalifikatsiooniraamistikuga (Kutseeadus, Lisa1, 2015), õpingute alustamise ja lõpetamise nõuded, õppekava moodulid koos mahtude ja lühikirjelduste ning hindamiskriteeriumitega, moodulite valiku võimalused ja tingimused ning spetsialiseerumisvõimalused. Kutsehariduse riiklikud õppekavad koostab Haridus- ja Teadusministeerium koostöös koostööpartneritega, kutseharidusstandardi ja kutsestandardi (Vabariigi Valitsus, 2017) alusel. Riiklikus õppekavas olevad kutseoskusalused tulenevad kutsestandardist, mis on ka õppe sisu kirjeldamise aluseks ning millest tulenevalt määratletakse ära õppe käigus omandavad osakvalifikatsioonid. Kutsestandardi puudumisel tuleb kutseoskusalused ja õppe sisu kooskõlastada erialaühendustega. Riikliku õppekava

ühe eriala õpiväljundid peavad vastama ühele kindlale kvalifikatsiooniraamistiku tasemele, päästekorraldaja õppekava vastab tasemele 4 (Kutseadus Lisa1,2015; Kutsekoda, 2013; Rekkor, 2011, lk. 17)

Kutsehariduse riiklikel õppekavadel on kindel struktuur. Õppekava on jaotatud kolme suureks osaks, mis omakorda alaosadeks (Rekkor, 2011, lk. 24):

1. üldosa;
2. moodulid;
3. õpiväljundid ja hindamine.

Üldosas kirjeldatakse ära õppekava eesmärgid ja ülesanded, sihtrühm, õppekorraldus, õppevorm, õppija sotsialiseerumise toetamine, õpiväljundid ning nende vastavus kvalifikatsiooniraamistikuga, õppekava maht sh praktikamaht, õpingute alustamise ja lõpetamise nõuded, omandatavad osakvalifikatsioonid, hindamise alused, õppekava moodulid koos mahuga, valikõpingute maht, moodulite valiku võimalused ja tingimused ning spetsialiseerumisvõimalused (Rekkor, 2011, lk. 24; Noorväli, et al., 2013, lk. 159).

Teises osas on kirjeldatud mooduli number, nimetus ja maht. Moodulid on õppekava terviklik sisuühik, milles kirjeldatakse kompetentsusenõuetega vastavuses olevad õpiväljundid, moodulid jagunevad põhiõpingute, valikõpingute ja üldõpingute mooduliteks (Rekkor, 2011, lk. 24; Vabariigi Valitsus, 2017). Viimases osas on välja toodud õpiväljundid ja hindamiskriteeriumid ning hindamise korraldus. Õpiväljund on õppimise tulemusel omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud, mis on kirjeldatud õppekava, mooduli, teema või õppeaine läbimiseks vajalikul miinimumtasemel. Õpiväljundite saavutamist eristatakse vajaduse korral eristava ja mitteeristava hindamisega (Rekkor, 2011, lk. 25,38; Kutseõppeasutuse seadus §2, 2018).

Õppekavade koostamise lähtutakse konstruktiivse sidususe printsiibist, õppekava osad on kooskõlas ning moodustavad terviku. Õppekava sidusus jaotatakse horisontaalseks ja vertikaalseks sidususeks. Vertikaalset sidusust hinnatakse õppekava osade vahel, horisontaalset sidusust mooduli osade vahel. (Rutiku, et al., 2009, lk. 36)

Päästekorraldaja õppekava vertikaalne sidusust on ilusti näha õppekava ülesehituses. Esimesteks õpiväljunditeks on sissejuhatus päästekorraldaja õppesse ja õiguse alused. Peale üldistavate ainete moodulite omandamist hakatakse õppima päästekorraldaja kutsele

vastavaid kompetentse: pääste-, politsei-, meditsiini- ning hädaabiteadete menetlemine. Edasi tulevad vene- ja inglisekeelsete hädaabiteadete menetlemine ning erialane vene keel ja vajadusel eesti ja inglise keele õppemoodulid. Ennem viimast moodulit lõpueksam, omandatakse veel kompleksündmuste menetlemise moodul. Horisontaalne sidusus on õppekavas olevate moodulite osade vahel. Esmalt on paika pandud õpiväljund, mille õpilane peab vastava mooduli raames omandama, seejärel kirjutatakse lahti mooduli teemad ning alateemad ning milliseid õppemeetodeid kasutatakse teemade õpetamisel. Mooduli läbimise hindamiseks on paika pandud hindamiskriteeriumid, mida õpilane peab vastava teema läbimisel oskama. Hindamiskriteeriumeid hinnatakse hindamismeetodite ja hindamisülesannete abil.

1.3. Sisendid päästekorraldaja õppekava koostamisel

Kutseõppe sisu põhineb kutseharidusstandardil ning koostöös tööandja ja teiste seotud koostöö partneritega välja töötatud kutsestandarditel, ning elukestva õppe võtmepädevustel (Vabariigi Valitsus, 2017; Rekkor, 2011, lk. 11). Päästekorraldaja õppekava koostamisel lähtutakse erinevatest dokumentidest: kutseharidusstandard, rakenduskõrgkooli seadus, Siseakadeemia õppekava statuut ning „Päästekorraldaja tase 4“ kutsestandard (Kutsekoda, 2018), milles on ära kirjeldatud kutsekirjeldus, kompetentsusnõuded ja üldteave koos lisadega (Sisekaitseakadeemia, 2017) ning Häirekeskuse protseduuridest ja uuendustest.

Päästekorraldaja tase 4 töö on vastu võtta ja töödelda viivitamatult kõiki hädaabinumbri 112 (Häirekeskus, 2016) saabuval teatel, anda kõigile hädaabiteadetele kiire ja õige ohuhinnang ning edastada vastavalt kehtivatele nõuetele esmast informatsiooni (Kutsekoda, 2018). Päästekorraldaja õppekava üldosas on välja toodud all järgnevalt kirjeldatud aspektid. Päästekorraldaja õppekava sihtrühmaks on keskkaridusega Eesti Vabariigi kodanik (Päästeteenistuse seadus § 3,4,7, 2018; Avaliku teenistuse seadus §14, 2018), kes julgeb vastu võtta otsuseid ning otsustega kaasnevat vastutust, ning antud isikul on eeldused meeskonnatöökuseks ning suhtluseks klientide ja koostööpartneritega (Sisekaitseakadeemia, 2017). Oma töös kasutavad päästekorraldajad erinevaid side- ja infotehnoloogia vahendeid ning andmebaase ja -kogusid. Hädaabinumber 112 töötab ööpäevaringselt (Häirekeskus, 2016) ning päästekorraldaja töö on korraldatud

ööpäevaringelt valvevahetustega. Iseloomult on töö vastutusrikas ja psüühiliselt keerukas ning eeldab valmisolekut ja oskust erinevate olukordade lahendamiseks. Tagamaks kvaliteetset tulemust oma töös, peab päästekorraldaja olema kohusetundlik, empaatiavõimega, pinge- ja stressitaluvusega, aus, korrektne, analüüsivõimeline ning usaldusväärne. (Kutsekoda, 2018)

Omandamiseks päästekorraldaja tase 4 tuleb tõendada erinevate kompetentsusnõuet läbimist. Kompetentsusnõuded jagunevad kohustulikeks, valitavateks ning kutset läbivaks kompetentsiks. Kohustulikud kompetentsid on: hädaabiteadete vastuvõtmine, hädaabiteadete töötlemine ja ohuhinnangu andmine, hädaabiteadete menetlemisega seotud informatsiooni reaalses infosüsteemi sisestamine; hädaabiteadete esmase informatsiooni edastamine; professionaalne eneseareng. Valitavad kompetentsid jagunevad kaheks juhendamise ja hädaabiteadete menetlemine võõrkeeles (v.a vene keel). Kutset läbivaks kompetentsiks on päästekorraldaja, tase 4 kutset läbiv kompetents. Iga kompetentsi juurde on lahti kirjutatud tegevusnäitajad ning hindamismeetodid. Õppekavas on ära määratletud moodulid ja õpiväljundid (Jõessar, 2016), mille abil päästekorraldajaks õppija saab omandada kõik vajalikud kompetentsus nõuded. (Kutsekoda, 2018; Sisekaitseakadeemia, 2017)

Õppekava omandamiseks on määratud nominaalajaks 10 kuud statsionaarset õpet. Õpe toimub nii teoreetiliste tundidena kui ka praktiliste tundidena Häirekeskusele sarnases keskkonnas. Peale kooli õppe läbimist suunatakse õpilased edasi praktikale Häirekeskusesse, praktiseerimiseks ja kinnistamiseks koolis saadud teadmisi.

Kõik eelpool kirjeldatu on aluseks päästekorraldaja õppekava koostamisele ning parendamisele. Tänapäeval tehnoloogia ja tehnika läbi väga kiiret arengut. Tagamaks, et koolis õpetatav õppekava vastaks Häirekeskuse reaalsele vajadusele tuleb pidevalt õppekava arendada. Kõige paremini sobibki kasutada 1.2 alapeatükis välja toodud PDAC tsükli.

1.3.1. Eesti ja Soome päästekorraldaja õppekava võrdlus

Lähiumbruses ei ole palju riike, kus riik panustab ja koolitab hädaabiteadetele vastajaid. Eestile lähimaks riigiks on Soome, kus sarnaselt koolitatakse Soome päästekoolis päästekorraldajaid. Antud alapeatükis toob lõputöö autor välja nii sarnasusi kui erinevusi Eestis ja Soomes õpetatava päästekorraldaja õppekavade vahel.

Tabel 2. Eesti päästekorraldaja õppekava versus Soome päästekorraldaja õppekava (Hirvonen, 2017; Sisekaitseakadeemia, 2017, autori koostatud)

	Eesti	Soome
Koolitaja	Päästekolledži päästekool	Soome päästekool
Vastuvõtt	1 kord aastas	2 korda aastas
Sihtrühm	18 aastane keskharidusega EV kodanik	18 aastane keskharidusega
Sisseastumine	Keskhariduse lõputunnistuse kolme aine keskmine, kutsesobivusvestlus, (keeletestid)	Keeletest ja psühholoogiline test
Õppemaht ja kestvus	60 EKAP, 10 kuud	90 EKAP, 1,5 a
Peale õppekava läbimist kvalifikatsioon	Päästekorraldaja	Päästekorraldaja ja logistik
Õppe jagunemine	Põhiõpingud ja valikõpingud	Tavaõpe ja professionaalne õpe
Õppetöö	Algselt teooria, seejärel praktiline õpe	4 nädalased sessioonid õppes
Teoreetilise õppe põhimõtted	Enamus teooriat tunnis, iseseisvatöö osakool väiksem	Ennem teooriatundi iseseisev õpe Moodles
Praktiline õpe	Õppejõud teevad kõnesid menetlustundides	Matkekeskkonnad ja „reaalsed olukorrad“, töökoha põhine õpe

Tabelis 2 on võrdlusetena välja toodud sarnasused ja erinevused Eestis ning Soomes õpetatava päästekorraldaja õppekava vahel.

Sarnasusteks saab lugeda koolitaja, mõlemas riigis on selleks päästekool, kus saavad peale päästekorraldajate hariduse ka teised päästeametnikud. Sihtrühm on samuti mõlemal riigil sama, õppija peab olema täisealine keskharidusega inimene.

Erinevusi on mõnevõrra rohkem kahe riigi päästekorraldajate õppekavas. Esimeseks erinevuseks on õpilaste vastuvõtu tihedus kooli. Eestis toimub vastuvõtt kooli üks kord

aastas, septembris kooliaasta alguses. Soomes toimub vastuvõtt kaks korda aastas, augustis ja kalendri aasta alguses. Sisseastumise tingimustes on mõningad erinevused – Eestis tuleb arvestatakse keskhariduse lõputunnistuse kolme aine keskmist hinnet, kutsesobivusvestlust (hõlmab seal hulgas vene keele testi) ning vajadusel eesti keele test, Soomes tuleb sisseastumisel teha keeletest ning psühholoogiline test. Õppemaht ning kestvus on Soomes suuremad, tuleb läbida pooleteist aasta jooksul 90 EKAP mahus õpingud, Eestis kestab õpe 10 kuud ning 60 EKAP ulatuses. Läbides õppe kogu ulatuses, saavutades kõik vajalikud õpiväljundid, siis Eestis saavad õpilased päästekorraldaja kvalifikatsiooni, Soomes omandatakse lisaks veel logistiku võimekus.

Üldiselt jaotuvad Eestis õpingud põhiõpinguteks ja valikõpinguteks. Põhiõpingute moodulite alla kuuluvad (Sisekaitseakadeemia, 2017):

1. alusõpingud 5EKAP (4 EKAP);
2. päästeteadete menetlemine 8 EKAP (6 EKAP);
3. politseiteadete menetlemine 8 EKAP (7 EKAP);
4. meditsiiniteadete menetlemine 9 EKAP (15 EKAP);
5. hädaabiteadete menetlemine 20 EKAP (18EKAP).

Valikõpingute moodul koosneb (Sisekaitseakadeemia, 2017):

1. venekeelsete hädaabiteadete menetlemine 5 EKAP ;
2. inglisekeelsete hädaabiteadete menetlemine 5 EKAP;
3. vene keele 2EKAP;
4. eesti keele 2 EKAP;
5. terviseõpetuse 2 EKAP moodulitest (puudub)
6. (komplekssündmuste menetlemine 2EKAP)

Põhi- ja valikõpingute moodulite kirjelduses on välja toodud kahed erinevad ainepunktid. Ainepunktid, mis on märgitud sulgudes, näitavad uues õppekavas olevaid ainemahtusid. Uus õppekava hakkab kehtima alates 2018/2019 õppeaastast. Õppekavas on näha mõningaid muutusi, oluliselt on suurendatud meditsiiniteadete menetlemist. Antud ainemooduli suurendamise sisend on saadud Häirekeskuse poolt. Häirekeskuses tegeletakse hetkel uue meditsiinivaldkonna hädaabiteadete menetlemise manuaali välja töötamisega, millest tulenevalt peavad päästekorraldajad hakkama edaspidi andma abivajajatele esmaabijuhiseid.

Tagamaks selle, et järgmisel aastal päästekorraldaja õppekava lõpetajad oskaksid töötada vastavalt uuele manuaalile, tuli suurendada meditsiiniteadete menetlemise osakaalu. Valikõpingute blokist kaotati ära terviseõpetuse moodul ja lisati kompleksündmuste menetlemine.

Soomes jaguneb õpe tavaõppeks ja professionaalseks õppeks. Tavaõpe hõlmab endas (Hirvonen , 2017):

1. sissejuhatus 4 EKAP;
2. Rootsi keel 5 EKAP;
3. inglise keel 3 EKAP;
4. psüühiline ja keha liikumisõpe 4 EKAP .

Professionaalse õpperaames läbitakse (Hirvonen , 2017):

1. kutsealane kommunikatsioon ja suhtlemisoskus 6 EKAP;
2. põhilised kutseoskused (baasõpe) 13 EKAP;
3. päästesündmuste õpe 5 EKAP;
4. meditsiini õpe 10 EKAP;
5. politsei õpe 15 EKAP;
6. sotsiaalteenuste ülesanded 2 EKAP;
7. simulatsiooni õpe 10,5 EKAP;
8. praktiline õpe 10,5 EKAP (vahetused pääste, kiirabi, politseiga);
9. oskuste hindamine 2 EKAP.

Õppetöö läbiviimisel Eestis läbitakse esmalt teooria ning seejärel toimuvad praktilised tunnid, Soomes toimub õpe 4 nädalaste sessioonidena- alustatakse meditsiini ja pääste teooriaga, seejärel lisandub politsei I osa teooria ning praktilised tunnid. Teooria omandamise õppemethodika Eestis on paika pandud selliselt, et õppejõud seletab uue osa klassis ja seejärel tulevad iseseisvad tööd teadmiste kinnistamiseks, Soomes kasutatakse methodikat, mille kohaselt õppurid suurelt kaolt omandavad uued teadmised iseseisvalt Moodle keskkonnas ning tunnis õppejõud kinnistavad õpitud ja vajadusel selgitavad. Lisaks toetab teoreetiliste teadmiste kinnitamist Soomes päästekorraldajateks õppijaid siseveebis olevad manuaalide skeemid. Lisaks on Soomes olemas kõnede süsteemipank, kust saadakse reaalseid hädaabikõnesid, mida kasutatakse õppematerjalidena. Päästekorraldaja õppekava

muutmise töörühm jõudis samuti seisukohale, et edaspidi hakatakse Eestis kasutama Moodle põhise õpet – kõik õppejõud panevad õppematerjalid Moodle keskkonda.

Praktiline õpe Eestis toimub simulatsiooniklassides, kus õppejõud teevad ise kõnesid, Soomes on kõnede tegemiseks Eestil simulatsiooniklassidele sarnased matkekeskkonnad ning kasutatakse ka näitlejate abi loomaks reaalseid tööolukordi. Soomes kasutatakse õppematerjalidena lisaks veel reaalseid hädaabikõnesid.

2. EMPIIRILINE ANALÜÜS

Töö empiirilises osas analüüsis töö autor erinevaid dokumente ja läbi viidud uuringuid kooli lõpetanud ja töötavate päästekorraldajate seas ning Häirekeskuses praktikal olevate päästekorraldajate ning nende juhendajate seas.

Empiirilise uuringu läbiviimiseks püstitas käesoleva töö autor järgmised uurimisülesanded:

1. analüüsida Häirekeskuses läbi viidud uuringut 2016 ja 2017 lõpetanud päästekorraldajate seas;
2. analüüsida 2016 ja 2017 aastal praktikal olnud päästekorraldajate praktika analüüse;
3. analüüsida 2016 ja 2017 aastal praktikal olnud päästekorraldajate juhendajate tagasisidet praktikantidele;
4. analüüsida 2016 ja 2017 kooli lõpetanud ja Häirekeskuse tööle hakanud päästekorraldajate töö kvaliteedi tulemus;
5. analüüsida SKA-s läbi viidud fookusintervjuusid päästekorraldaja õppe läbinutega.

Teha järeldusi analüüside põhjal ja teha ettepanekuid õppekava parendamiseks.

2.1 Uurimismetoodika ja valim

Käesoleva töö empiirilise uuringu läbiviimiseks kasutab autor juhtumiuuringut (Yin, 2012, p. 6), mille tulemusel saab autor teemat käsitleda laiemalt, tuginedes erinevatele tõendusallikatele. Juhtumiuuringus võib kasutada kombineeritult nii kvalitatiivset kui kvantitatiivset uurimismeetodeid (Õunapuu, 2014, lk. 69). Kombineeritud uurimismeetod aitab töö autoril paremini ja süvitsi mõista uurimisprobleemi ning erinevate uurimismeetoditega saadud tulemid täiustavad üksteist. Kvalitatiivse meetodi positiivsus ilmneb asjaolust, et tulemuste üldistamine seostub tulemuste sisu ehk kvaliteediga. Kvantitatiivse meetodi puhul saab esile tuua positiivsetena tulemuste tuginemine arvilisele argumendile. Juhtumiuuringu läbiviimisel tuleb püstitada uurimusküsimused, valida juhtumid, juhtumite andmete kogumise ja analüüsimise meetodid. Antud lõputöös kasutatakse HK-s tehtud kvaliteedi tulemuste analüüse, mida analüüsitakse ja tuuakse välja

kitsaskohad päästekorraldajate poolt tehtud töös. Antud dokumendid on valitud analüüsiks saamaks teada kitsaskohad, mis ilmnevad päästekorraldaja õppe läbinud õpilaste seas, kes on asunud realselt peale kooli lõppu tööle Häirekeskuses ja menetlevad hädaabiteateid. Teisena analüüsitakse praktika juhendajate poolt koostatud praktika hindamislehti, saamaks ülevaadet praktikale tulevate praktikantide teadmistest ja oskustest. Analüüs on koostatud ka õppurite enda poolt tehtud praktika analüüsidele, kus õppur toob ise välja mis olid tema jaoks puudulikud tegurid asudes praktikale. Lisaks analüüsitakse peale kutseõppe lõppu SKA-s läbi viidud fookusintervjuude analüüsi, selgitamaks välja õppe läbinute arvates esile kerkinud probleeme. SKA- läbi viidud fookusintervjuud annavad õpilaste vahetu hinnangu päästekorraldaja õppekavale, millised kitsaskohad nende arvates ilmnesisid ja mida oleksid õpilased tahtnud muuta õppekava juures. Fookusintervjuu puhul ongi põhieesmärgiks välja tuua olulised punktid mida tuleks õppekava parendamisel arvestada tagamaks veelgi efektiivsema ja parema päästekorraldaja õppe.

Antud lõputöö uuringu valim moodustati eesmärgistatud valimi (Teddlie & Yu, 2017, p. 88) meetodil, mis põhineb kindla rühma eesmärgipärasel valikul. Valimi hulka kuuluvad 2016 ja 2017 aastatel SKA-s õppinud ja lõpetanud päästekorraldajad ning nende juhendajad.

Andmete analüüsi meetodina kasutas töö autor dokumendi analüüsi (Hsieh & Shannon, 2005, p. 1277), luues ise sisu analüüsi. Käesoleva uurimus jagunes kolme etappi: andmete kogumine, andmete analüüs ning tulemuste esitamine. Andmete kogumisel toetus autor teoreetilisele baasile, arvestades lõputöö eesmärki. Uurimuse teises etapis autor analüüsis erinevaid dokumente tuues välja kõikidest allikatest ilmnenuid kitsaskohad päästekorraldaja tööga. Uurimus lõppeb analüüsi tulemusel tehtud järeldustele tuginedes ettepanekute esitamisega.

Uuringu aluseks olevad dokumendid sai töö autor Häirekeskusest ja Sisekaitseakadeemiast.

2.2 Analüüsi tulemuste kirjeldamine

Töökvaliteedi tulemuste analüüs

Töökvaliteedi tulemuste analüüs on koostatud 2016. ja 2017. aastal päästekorraldaja õppe lõpetanud ja Häirekeskusesse tööle asunud päästekorraldaja töökvaliteedi tulemuste põhjal. Antud analüüside eesmärk oli anda ülevaade SKA päästekorraldaja kutseõppe lõpetanud päästekorraldajate üldisest tasemest ja oskustest.

2016. aastal lõpetanud päästekorraldajate töökvaliteedi hindamine toimus ajavahemikul juuli 2016 - detsember 2016. Antud ajavahemikul teostati Häirekeskuse analüüsi- ja planeerimistalituse peaspetsilistide/ekspertide poolt kokku 49 seiret, mille raames kuulati 3278 hädaabi kõnet ja analüüsiti 1357 hädaabi sündmust. 2017. aasta lõpetanud päästekorraldajate töökvaliteedi hindamine toimus ajavahemikul juuli 2017 – september 2017. Antud ajavahemikul teostati Häirekeskuse analüüsi- ja planeerimistalituse peaspetsilistide/ekspertide poolt kokku 33 seiret, mille raames kuulati 1932 hädaabi kõnet ja analüüsiti 764 hädaabi sündmust. Seired tehti kolmes valdkonnas: meditsiini-, politsei- ja päästevaldkonnas.

Seire koostamisel kasutatakse erinevaid kriteeriumeid. Kriteeriumiteks on: ohuhinnang, mis sisaldab endas tüüpjuhtumi valimist, küsimustiku kasutamist, prioriteedi määramist, komplekssündmuse vormistamist, esmase informatsiooni sisestamist, lisainformatsiooni sisestamist; asukoht - sündmuskoha määramine, GIS112 kasutamine, teejuhatuse sisestamine; dokumenteerimine – sündmuse salvestamise aeg, kõne sidumine, hädaabiteate edastaja andmete sisestamine, seotud isikute välja täitmine; klienditeenindus – kõne alustamine, kõne juhtimine, kõne lõpetamine, hääletoon, ebavajalik kommentaar, keeleoskus; tähelepanekud – juhiste andmine, kõne suunamine/konverentskõne, kanaliseerimine, salvestamata hädaabiteade, muu.

Töö autor analüüsis algselt iga valdkonna töökvaliteedi tulemusi eraldi, tuues välja ilmnunud kitsaskohad ning seejärel koostas töö autor koond kokkuvõtte ilmnunud kitsaskohtadest.

Alljärgnevad analüüside tulemused on saadud 2016 ja 2017 aastate meditsiini-, politsei- ja päästevaldkonna arenguvajaduste välja toomisel. Töö autor koondas 2016 ja 2017 aastate

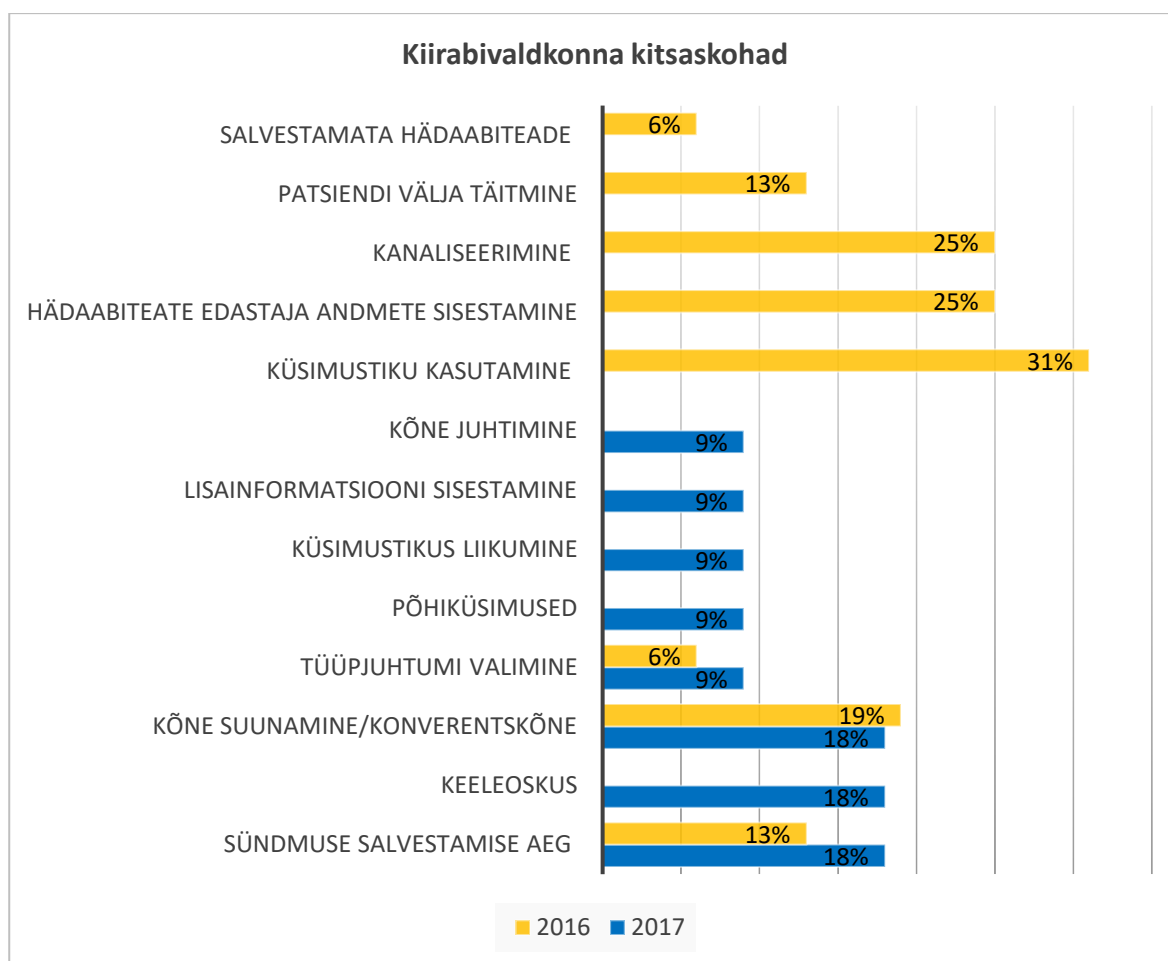
tulemused valdkondade kaupa joonistele, toomaks välja võrdlusena mõlema aasta arenguvajadused leidmaks nii sarnasusi, kui erinevusi.

Meditsiinivaldkonna töö kvaliteedi tulemused saadi 2016. aastal 16 seire tegemisega, selleks analüüsiti 472 sündmust ja kuulati 1852 kõnet. 2017. aasta tulemused saadi 11 seire tegemisega, mille jaoks analüüsiti 220 sündmust ja kuulati 915 kõnet. Jooniselt 2 on näha, et 2016. aastal olid põhilised meditsiiniliste hädaabiteadete menetlemise kitsaskohad:

1. küsimustiku kasutamine – 31 % päästekorraldajatest ei arvestanud küsimuste järjekorraga; vastused ei olnud märgitud vastavalt kõnes kuuldule; vastuste õige tõlgendamise eksimus.
2. hädaabiteate edastaja andmete sisestamine – 25% päästekorraldajatest jättis korduvalt küsimata hädaabiteate edastaja nime.
3. kanaliseerimine - 25% päästekorraldajatest soovitasid helistajatel probleemi lahendamiseks küll helistada perearsti nõuandeliinil 1220, kuid jätsid andmata ohuhinnangu.
4. kõne suunamine/konverentskõne - 19% päästekorraldajatest jätsid kõned vajadusel valvemeedikule suunamata
5. sündmuse salvestamise aeg - 13% päästekorraldajatest ei salvestanud hädaabiteadet kõrgema prioriteedi saamisel ning esmase asukoha määramisel, vaid jätkas küsimustiku läbimist ning lisainfo välja täitmist.

2017. aastal olid põhilisteks kitsaskohtadeks:

1. sündmuse salvestamise aeg - 18% päästekorraldajatest ületasid nõutud salvestamise aja kriteeriumit.
2. keeleoskus (nõrk eesti keele tase) - 18% päästekorraldajatel oli eesti keele kasutamisel puudusi. Mittestandardsetes olukordades ei saanud eesti keelest hästi aru.
3. kõne suunamine/konverentskõne - 18% päästekorraldajatest jätsid kõned vajadusel valvemeedikule suunamata (nt. väikelaste sündmus ja D- prioriteediga sündmused, mis oleks pidanud suunama valvemeedikule).

Joonis 2. Töökvaliteedi analüüsist ilmnunud kitsaskohad meditsiinivaldkonnas (Häirekeskus, 2016-2017; autori koostatud)

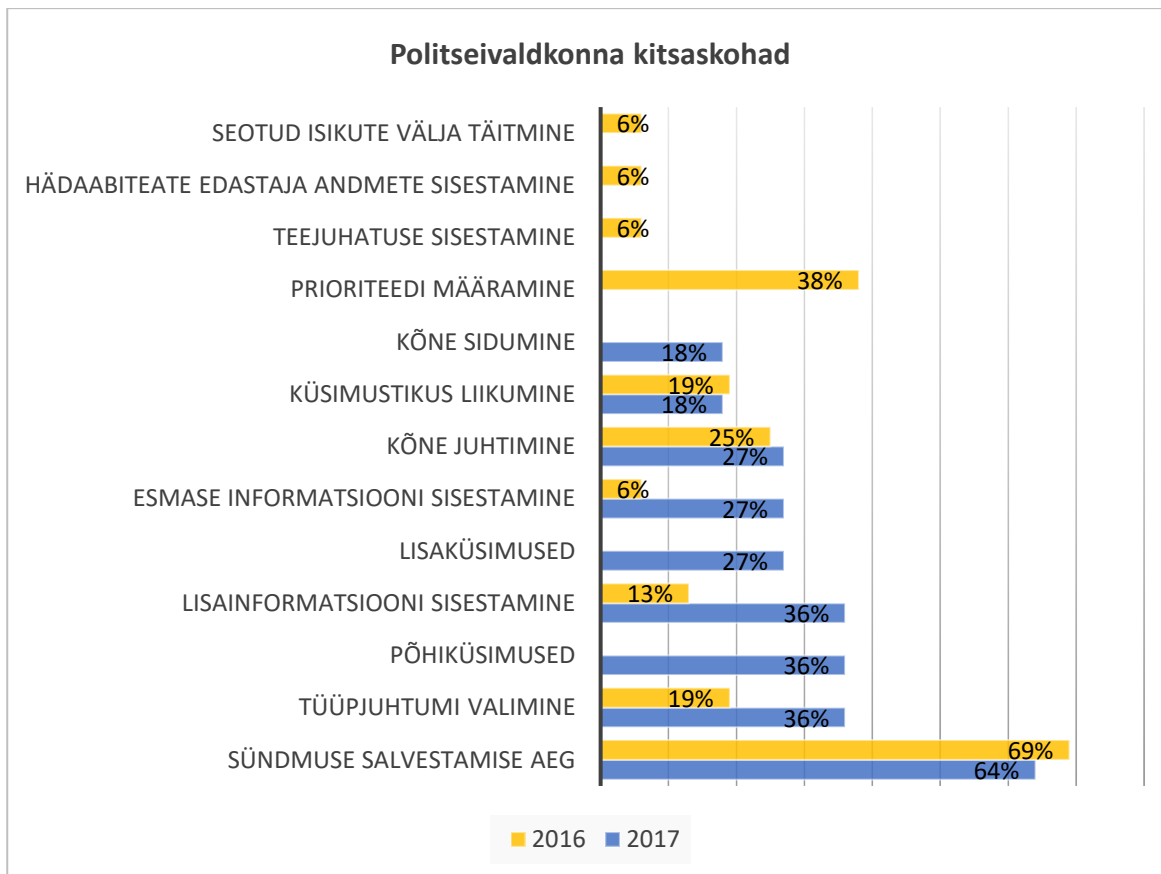
Politseivaldkonna töökvaliteedi tulemused saadi 2016. aastal 16 seire tegemisega, selleks analüüsiti 580 sündmust ja kuulati 1391 kõnet. 2017. aasta tulemused saadi 11 seire tegemisega, mille jaoks analüüsiti 324 sündmust ja kuulati 797 kõnet. Jooniselt 3 on näha, et 2016. aastal olid põhilised politseiliste hädaabiteadete menetlemise kitsaskohad:

1. sündmuse salvestamise aeg - 69% päästekorraldajatest ületasid sündmuste esmasel salvestamisel sätestatud ajalisi kriteeriume, jättes põhiküsimuste läbimise järel esmase salvestamise tegemata jätkates koheselt lisainformatsiooni kogumist.
2. prioriteedi määramine – 38% päästekorraldajatest jätsid välja selgitamata esmase olulise informatsiooni.
3. kõne juhtimine - 25% päästekorraldajatel esines kõne juhtimisel korduvaid puuduseid. Enamusel oli dialoog helistajaga liialt vestluse vormis, ei küsitud olulisi küsimusi.

4. tüüpujuhtumi valimine - 19% päästekorraldajatest märgivad tüüpujuhtumi valesti.
5. küsimustiku kasutamine - 19% päästekorraldajatest ei kasutanud küsimustikku korrektselt.
6. lisainformatsiooni sisestamine - 13% päästekorraldajatest jätsid info kogumata või andmebaasi sisestamata.

2017. aastal olid põhilised politseiliste hädaabiteadet menetlemise kitsaskohad:

1. sündmuse salvestamise aeg - 64% päästekorraldajatest ületasid sündmuste esmasel salvestamisel oluliselt sätestatud ajalisi kriteeriume.
2. tüüpujuhtumi valimine - 36% päästekorraldajatest eksisid läbivalt tüüpujuhtumite valimisel.
3. põhiküsimused - 36% päästekorraldajatest küsisid esmalt ebaolulist põhiküsimustes mittesisalduvat informatsiooni.
4. lisainformatsiooni sisestamine - 36% päästekorraldajatest jätsid lisainformatsiooni kogumata või infosüsteemi sisestamata.
5. lisaküsimused - 27% päästekorraldajatest peavad edaspidi rohkem kasutama hädaabiteate menetlemisel lisaküsimusi.
6. esmase informatsiooni sisestamine - 27% päästekorraldajatel esines esmase informatsiooni väljaselgitamisel või infosüsteemi sisestamisel olulisi puuduseid.
7. kõne juhtimine 27% päästekorraldajatel oli probleeme kõne juhtimisega, kuna vene keele oskus oli nõrk ja ei saadud probleemist aru.

Joonis 3. Töö kvaliteedi analüüsist ilmnenu kitsaskohad politseivaldkonnas (Häirekeskus, 2016-2017; autori koostatud)

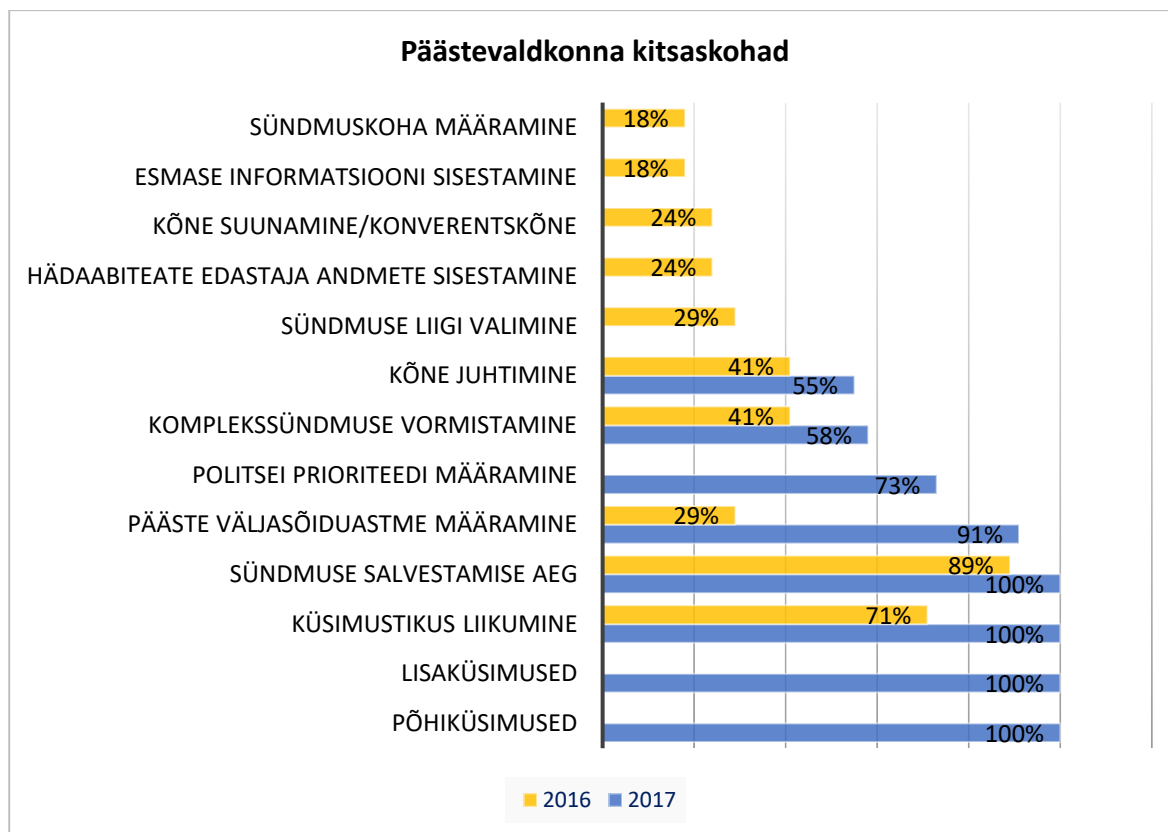
Päästevaldkonna töö kvaliteedi tulemused saadi 2016. aastal 17 seire tegemisega, selleks analüüsiti 305 sündmust ja kuulati 305 kõnet. 2017. aasta tulemused saadi 11 seire tegemisega, mille jaoks analüüsiti 220 sündmust ja kuulati 220 kõnet. Jooniselt 4 on näha, et 2016. aastal olid põhilised päästealaste hädaabiteadete menetlemise kitsaskohad:

1. sündmuse salvestamise aeg - 89% päästekorraldajatest ületasid sündmuse salvestuse menetlus aegasid; päästekorraldajad salvestasid sündmused peale hädaabiteate lõppu st ei töötanud reaalaajas.
2. küsimustikus liikumine - 71% päästekorraldajatest jätsid enne esmase sündmuse salvestamist informatsiooni põhiküsimuste ulatuses ning küsimustikus märgitud ja hädaabiteate edastaja jutust kogutud informatsioon olid omavahel kooskõlas.
3. kompleksisündmuse vormistamine - 41% päästekorraldajatest jätsid küsimustiku õigesti kasutamata, millest tulenevalt jäi kompleksisündmuse vajalikkus välja tulemata (nt kannatanute välja selgitamine).

4. kõne juhtimine - 41% päästekorraldajatel oli kõne juhtimine valdavalt ebakindel. Kõnes tekkisid pausid, kõne juhtimises puudus süsteemsus ja esinesid korduvad küsimused.
5. pääste väljasõiduastme määramine – 29% päästekorraldajatest eksisid väljasõiduastme määramisel tulenevalt küsimustiku ebaõigest kasutamisest.
6. sündmuse liigi valimine - 29% päästekorraldajatest ei osanud valida õiget sündmuse liiki.
7. hädaabiteate edastaja andmete sisestamine - 24% päästekorraldajatest jätsid täielikult või täitsid poolikult hädaabiteate edastaja andmed.
8. kõne suunamine/konverentskõne - 24% päästekorraldajatest jätsid kõne suunamata valvemeedikule või Merevalvekeskusele.

2017.aastal oli põhilisteks kitsaskohtadeks:

1. põhiküsimused - 100% päästekorraldajatest ei lähtunud küsimustikust ning kogusid põhiküsimuste ulatuses informatsiooni puudulikult.
2. Lisaküsimused – 100% päästekorraldajatest ei lähtunud küsimustikust ning kogusid lisaküsimuste ulatuses informatsiooni puudulikult. Enamasti ei selgitatud politsei vajadust reageerida sündmusele.
3. küsimustikus liikumine – 100% päästekorraldajatest eksisid informatsiooni kogumise põhimõtte vastu: esmalt läbitakse põhiküsimused ja tehakse salvestus, seejärel jätkatakse lisaküsimustega ja tehakse salvestus ning vajadusel jätkatakse täiendavate küsimustega.
4. sündmuse salvestamise aeg - 100% päästekorraldajatest ületasid sündmuse salvestamisele kehtestatud ajalisi nõudeid.
5. pääste väljasõiduastme määramine - 91% päästekorraldajatest kogusid puudulikult informatsiooni ja küsimustikku kasutati ebakorrektselt, tulenevalt sellest saadi valed väljasõiduastmed.
6. politsei prioriteedi määramine - 73% päästekorraldajatest kogusid informatsiooni puudulikult ja tulenevalt sellest ei tehtud politseile kutset.
7. kompleksisündmuse määramine – 58 % päästekorraldajatel jäi kompleks sündmus vormistamata ebaõige küsimustiku kasutamise ja info kogumise tõttu.
8. kõne juhtimine - 55% päästekorraldajatel puudus kõne juhtimisel süsteemsus, koguti ebaolulist informatsiooni, tähelepanu hajus ning korrati küsimusi.

Joonis 4. Töö kvaliteedi analüüsist ilmnenu kitsaskohad päästevaldkonnas (Häirekeskus, 2016-2017; autori koostatud)

Antud tulemuste alusel on näha, et arengu vajadus on kõigis seire blokkides välja arvatud asukoha määramine. Antud kitsaskohti on võimalik parendada tehes rohkem praktilist tööd, sellest tulenevalt tuleks edaspidi koolis menetlemise tundides teha rohkem personaalset praktilist õpet, selleks peaksid aga praktiliste tundide grupid olema väiksemad ja rohkemate õppejõududega, saamaks personaalsemat õpet ja rohkem kogemusi ise kutseid menetledes, kui lihtsalt teiste kõnede kuulamine kõrvalt.

Praktika juhendajate hinnang

Praktika juhendajate hinnangute kohta tehtud analüüs põhineb 2016. ja 2017. aastal Häirekeskuses praktikal olnud praktikantide hinnangule nende praktika kohta juhendajate poolt. 2016. aasta juhendajad andsid oma hinnangu juuni alguses 2016, kui praktika Häirekeskuses lõppes. Kokku andis hinnangu 17 juhendajat. 2017. aasta juhendajad andsid oma hinnangu juuni alguses 2016, kui lõppes praktika Häirekeskuses. Kokku andis hinnangu 16 juhendajat. Juhendajate hinnangust analüüsis töö autor järgnevat: praktikandi koolipoolne ettevalmistus, praktikandi isikuomadused ning hinnang praktikale. Eel nimetatud punktid

võeti analüüsi aluseks tulenevalt töö teoreetilises osas lehekülj 14 kirjeldatule, kuidas on õppekava abil suutnud praktikant omandada ja arendada vajaminevad oskused tulenevalt õpiväljunditest. Autor jättis hinnangust välja osa, mis käsitles praktikandi töösse suhtumist. Antud punkti autor ei analüüsinud, kuna kool ei saa omalt poolt muuta isiku omadusi, mis puudutavad tema olemust – koostöövalmidus, motivatsioon, korrektsus.

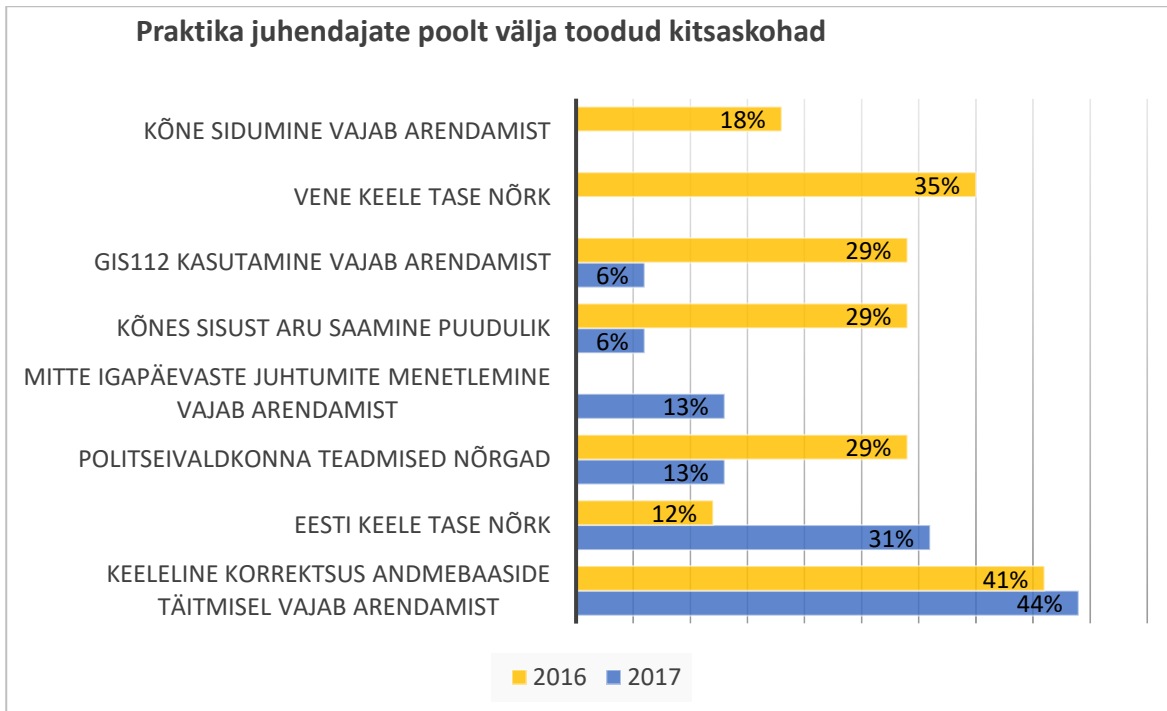
Jooniselt 5 on näha, et 2016.aastal on olnud kitsaskohtadeks:

1. keeleline korrektsus andmebaaside täitmisel vajab arendamist – 41% praktikantidest ei suutnud neile edastatud informatsioonist välja selekteerida olulist, mida kasutada andmebaasi täitmisel.
2. vene keele tase nõrk – 35 % praktikantidest, kelle emakeeleks on eesti keel, ei saanud mõningatel juhtudel vene keelsete hädaabikõnede sisust aru.
3. politseivaldkonna teadmised on nõrgad – 29% praktikantidel vajavad politseilised teadmised arendamist. Politseivaldkond on väga laialdane, koolis käsitletakse põhisündmusi, võimalusel avardada silmaringi juhtumite osas kus abivajaja nõuab kohale politseid, kuid tegelikult antud juhtumid ei kvalifitseeru politseivaldkonna alla nt vara jagamine lahkuminemise korral.
4. kõne sisust arusaamine puudulik – 29% praktikantidest ei saanud tulenevalt keele probleemist aru mis oli kõne sisu.
5. GIS112 kasutamine vajab arendamist – 29% praktikantidest peavad rohkem harjutama ja töös kasutama GIS112 kaarti .
6. eesti keele tase nõrk – 12% praktikantidest, kelle emakeeleks on vene keel, ei saanud mõningatel juhtudel eesti keelsete hädaabikõnede sisust aru.
7. kõne sidumine vajab arendamist – 18 % praktikantidest vajasisid juhendamist kõnede sidumisel andmebaasiga.

2017. aastal on toodud kitsaskohtadena välja:

1. keeleline korrektsus andmebaaside täitmisel vajab arendamist 44% praktikantidel.
2. eesti keele tase nõrk – 31% praktikantidest, kelle emakeeleks on vene keel, ei saanud mõningatel juhtudel eesti keelsete hädaabikõnede sisust aru.
3. politseivaldkonna teadmised nõrgad 31% praktikantidest.

4. mitte igapäevaste juhtumite menetlemine vajab arendamist – 13% praktikantidest vajasis abi abivajajate suunamisel teiste asutuste poole probleemide lahendamiseks või mingite lahenduste välja pakkumisel, et probleem lahendada.
5. 6% praktikanditest ei saa kõne sisust aru.
6. GIS112 kasutamine vajab arendamist samuti 6% praktikantidest.

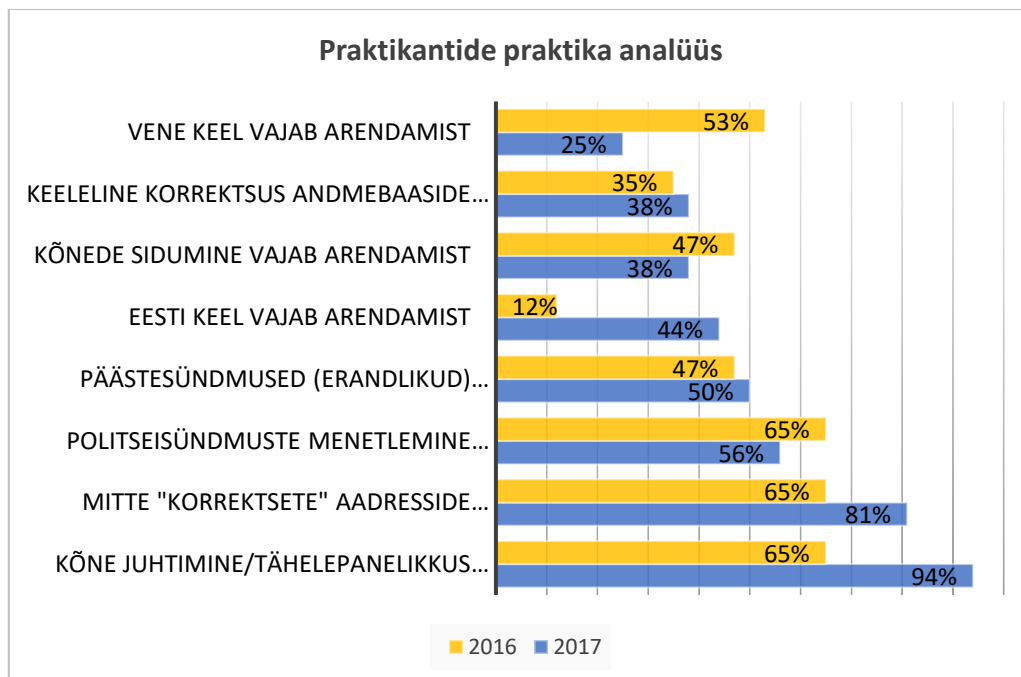
Joonis 5. Praktika juhendajate poolt välja toodud kitsaskohad Häirekeskuses praktikal olnud praktikantidel (autori koostatud)

Praktika juhendajate hinnangust praktikantidele ilmneb peamise kitsaskohane vähene praktiline õpe. Lisaks tuli analüüsist välja keeleline probleem. Praktikantidel, kellel emakeel on eesti keel vajavad kooli poolt paremat ette valmistust vene keele osas, seda just erialaste väljendite poolest. Samas praktikandi kelle emakeeleks on vene keel vajaksid aga hoopis eesti keele õpet koolis, saamaks selgeks erialase terminoloogia ja põhiväljendid. Peamiseks põhjuseks, mis kõnedest aru ei saadud toodi välja, et kõne vastuvõtja (praktikant) ei saanud aru mida abivajaja rääkis. Järgnevalt tuli analüüsist välja politseivaldkonna alased nõrgad teadmised, mida on mingil määral võimalik tõsta teoreetilistes tundides rääkides erinevaid kaasusid või praktilistest tundides teha rohkem erilaadi sündmusi.

Praktikantide praktika analüüsid

Praktika lõpus Häirekeskuses teevad praktikandid eneseanalüüsi oma praktikale. 2016. aastal oli praktikal Häirekeskuses 17 praktikanti ja kõik koostasid praktika analüüsi, kus tõid välja enda arenguvajadused. 2017. aastal oli praktikal Häirekeskuses ja koostas ka analüüsi 16 praktikanti. Joonisel 5 on näha, et 2016. ja 2017. aastal tõid praktikandid oma praktika analüüsidest välja samased arenguvajadused:

1. kõne juhtimine/tähelepanelikkus vajab arendamist;
2. mitte „korrektsete“ aadresside leidmine vajab arendamist;
3. politseisündmuste menetlemine vajab rohkem tähelepanu;
4. päästesündmused (erandlikud) vajavad rohkem tähelepanu;
5. eesti keel vajab arendamist;
6. kõnede sidumine vajab arendamist;
7. keeleline korrektsus andmebaaside täitmisel vajab arendamist;
8. vene keel vajab arendamist.

Joonis 6. Praktikantide analüüs praktikale Häirekeskuses (autori koostatud)

Praktikantide praktika analüüside tulemused sarnanevad mõneti praktika juhendajate hinnangule. Praktikandid ise tõid välja ühe suure arenguvajadusena aadresside otsimise GIS112 kaardiga, kui abivajaja oma täpset asukohta ei oska öelda. Häirekeskusesse helistavad

tihtipeale abivajajad, kes on enda jaoks võõras piirkonnas ja oskavad öelda võib olla ainult valda ja maakonda kus asuvad. Tagamaks võimalikult kiirelt asukoha välja selgitamise töid praktikandid välja, et koolis menetlustundides tuleks rohkem kasutada hädaabiteadete asukohtadena aadresse, mis tuleb välja selgitada kasutades GIS112 rakendust. Hädaabikõned, millede käigus peab GIS112 kaardirakenduse abil abivajaja asukoha välja selgitama võivad küll venida pikale, kuid need kõned aitavad õpilastele õppida, kuidas kõnet juhtida ning mitte lasta tekkida pikkadel pausidel kõne ajal.

Häirekeskuse uuring päästekorraldajate seas

Häirekeskus palus ajavahemikul 17.10.-30.10.2017 vastata küsimustikule päästekorraldajatel kes olid lõpetanud kooli 2016. ja 2017. aastal. Küsimustik saadeti 18-le päästekorraldajale, kelledest 11-lt saadi tagasi täidetud küsimustikud. Antud uuringu analüüsi tehes kasutas autor tekstilist vormi. Autor analüüsis esitatud küsimusi ja tõi välja samased vastused.

Esmalt paluti anda üldine hinnang SKA päästekorraldaja õppe kohta. Üldine hinnang õppele oli positiivne, arengu vajadustena toodi välja, et teoreetiline õpe võiks olla lühem ja ülesehituslikult korraldatud mõne võrra teisti – rohkem iseseisvat õpet ja rohkem läbi teha olukordi, milledega päästekorraldajad igapäevaselt kokku puutuvad. Töö teoreetilises osas lehekülj 16, kus autor võrdles Eesti ja Soome päästekorraldajate õppekava ilmnes, et Soomes kasutatakse teoreetilises õppes toetusena Moodle keskkonda, kuhu on pandud ülesse kõik materjalid, iseseisvad tööd, testid. Lisaks mainiti, et õppekavas oli õppeaine (terviseõpetus) mis aga ei andnud õpilaste mingeid teadmisi, mis seostuks neile tööga päästekorraldajana. Vahetult ennem käesoleva lõputöö valmimist sai valmis ka päästekorraldaja õppekava muutmise töögrupi poolt parendatud uus päästekorraldajate õppekava, mille kohaselt käsitletakse edaspidi tervisega seotud teemat väiksemas mahus alusõpingute teema all.

Järgmisena uuriti päästekorraldajatelt kas SKA-s õpetatud teadmised/oskused vastasid töökohal realselt vajaminevale. Vastustena toodi välja, et teoreetilised teadmised toetasid tööle asumisel, samas koolis õpetati mahukalt õiguslaseid aspekte, mida ei lähe esimese astme päästekorraldajal oma töös vaja. Mitmed vastajad tõid välja, et õiguslaseid tunde võiks olla vähem. Koolis õpetatud praktilise osaga oldi üldiselt rahul, kuid leiti, et praktika tundides tuleks rohkem tegeleda ka mitte hädaabiliste teadetega. Teadetega kuhu ei pea

reageerima kiirabi, pääste, politsei, samas peab need lahendama mingil muul sobival võimalusel.

Järgmisena uuriti mida saaks päästekorraldaja õppe juures parandada. Toodi välja, et keeleõpe on küll põhjalik, kuid peaks olema pikema aja peale, läbi õppeaasta. Veel toodi välja, et võiks vähendada teooria tunde ja võimaldada rohkem iseseisvat õpet. Leiti, sarnaselt Soome päästekorraldaja õppekavale, kus toimub sessioon õpe võiks Eestis ka põimida eri valdkonnad omavahel ja hakata jooksvalt ka pihta praktiliste menetlus tundidega. Mitmed vastanud tõid välja, et praktilisi tunde võiks olla rohkem ja väiksemates gruppides, et oleks rohkem personaalsust ja õpilased saaksid ise rohkem kutseid menetleda. Ühe olulise punktina toodi välja veel, et rohkem rõhku tuleks pöörata kõne juhtimise õpetamisele ning psühholoogilistele teadmistele.

Antud uuringu analüüsist tulid välja sarnased kitsaskohad, milledega tuleks edaspidi päästekorraldaja õppekava parendamisel tähelepanu pöörata.

SKA fookusintervjuu kokkuvõte

SKA viib igal õppeaasta lõpul läbi fookusintervjuud õpinguid lõpetavate õpilastega. Päästekorraldaja õppe lõpetajate käest uuriti milliseid tähelepanekuid, parendusettepanekud on neil õppeprotsessi, õpilaskeskonna ja kadettide toetamise ja nõustamissüsteemi arendamiseks. Töö autor analüüsis 2016. aastal läbi viidud fookus intervjuude tulemusi ja tõi välja järgnevad punktid:

1. praktikatunde oli liiga vähe. Vähem õpilasi ühes menetlustunni grupis, et saaks rohkem kõnesid menetleda; menetlustunni gruppides oli 12 õpilast ning iga õpilane sai päeva jooksul menetleda 2 hädaabikõnet, kasutegur antud juhul ebaefektiivne; menetlusgruppide suurus võiks olla maksimaalselt 6 inimest, õppejõudude arv sama;
2. vene keele kursus oli asjalik aga liialt lühike. Teadmiste kinnistamiseks ei jäänud aega. Varasemalt alustades oleks saanud ka varem vene- ja inglisekeelseid kutseid menetleda; Vene keele õpe võiks läbivalt kesta terve õppeaasta jooksul, tagab sõnavara kinnistumise;

3. õigusainet oli liiga palju ja see seostus nõrgalt päästekorraldaja töö/erialaga; õigusainetest tuleks käsitleda päästekorraldaja tööga seotuid õigusakte, üldisest õiguse toimimise õppimisest ei ole kasu töötades päästekorraldajana;
4. klienditeenindus - ainetunde oli liialt palju ning kasutegur väike. Tuleks üle vaadata antud aine kontekst, hädaabiteadete menetleja puhul ei saa võtta aluseks, et aega on piiramatult ning rõhutatakse ,meeldivat teeninudust;
5. suhtlemispsühholoogia peaks olema rohkem suunatud kriisipsühholoogiale ja kuidas suhelda šokiseisundis inimestega;

2.3 Järeldused ja ettepanekud

Käesolevas töös uuritakse kitsaskohti päästekorraldaja õppe ja reaalse päästekorraldaja töö vahel Häirekeskuses. Lõputöö teoreetilises osas anti ülevaade kutsehariduse õppekava kui dokumendi olemusest, kutseharidus õppekava arendamise teoreetilistest lähtekohtadest ning sisenditest päästekorraldaja õppekava koostamisest. Autori poolt läbi viidud uuringus ilmnesid erinevate analüüside käigus sarnased kitsaskohad, millega tuleb edaspidi arvestada õppekava arendamisel tagamaks paremat õppe omandamist ning vastavust Häirekeskuse nõudmistele.

Töö autori poolt teostatud analüüside käigus ilmes kõigis viies analüüsis ühe kitsaskohana keeleoskus. Õpilased kelle emakeeleks on eesti keel tõid välja, et vene keelsete hädaabiteadete menetlemine on keeruline, kuna ei teata erialast vene keele terminoloogiat. Tulenevalt nõrgale keele oskusele on mõjutatud töötulemused, kuna hädaabikõnede vastuvõtja ei saa aru kõne sisust, menetletakse kõned valesti, andes ebaõiged ohuhinnangud. Päästekorraldaja õppekavas on valikõpingute blokis venekeelsete hädaabiteadete menetlemine mahus 5 EKAP-d, lisaks on võimalik omandada 2 EKAP-e eest erialast vene keelt. Vaadates analüüsidesid välja tooduid tulemusi ilmnes, et vene keele õpe tuleb üle vaadata ning leida lahendused kuidas vene keele taset tõsta. Analüüsis ilmnes lahendusena vene keele õppe efektiivsemaks muutmiseks alustada vene keele õpingutega kooliaasta alguses ja viia vene keele õpet läbi terve kooliaasta kestel. Uuringutulemustest lähtuvalt tehakse ettepanek vene keele aine mooduli mahtu jätta samaks, kuid õppega tuleks alustada

õppeaasta alguses, ning õpe peaks kestma õppeaasta vältel, eesmärgiga parandada vene keeleoskust hädaabiteadete menetlemisel.

Lõputöö autor tõi teoreetilises osas lehekülj 13 välja, et päästekorraldaja õppekava koostamisel lähtutakse konstruktiivse sidususe printsiibist, õppekava osad peavad olema kooskõlas ning moodustavad terviku. Nii Häirekeskuses läbi viidud uuringu päästekorraldajatega kui ka SKA poolt tehtud fookusintervjuudes ilmnes kitsaskohana, et õigusaine mooduli maht on liialt mahukas ning ei seostu päästekorraldaja õppekava teiste moodulitega. Uuringutulemustest lähtudes tehakse ettepanek jaotada õigusained põhiõpingute moodulite vahel ära. Alusõpingute moodulis tutvustada päästekorraldajate töös vaja minevaid erialaseid õigusakte. Päästeteadete, meditsiiniteadete ja politseiteadete menetlemise moodulis tutvustada vasta eriala töös juhinduvaid õigusakte. Samale järeltulele tuli ka päästekorraldaja õppekava muutmise töögrupp, vähendades õigusainete moodulit 2,5-lt EKAP-lt 1,5-le EKAP-le.

Häirekeskuse uuringus päästekorraldajate seas toodi välja, et teoreetiliste teadmiste omandamine võiks olla korraldatud teisiti. Pakuti välja varianti rohkem kasutada iseseisvat õpet. Näiteks Soomes kasutatakse materjalide õpilastele edastamiseks Moodle keskkonda. Eestis oleks samuti õpilastel lihtsam, kui kõik materjalid oleksid ühest keskkonnast kättesaadavad. Uuringutulemustest lähtudes tehakse ettepanek, et kõik vajalikud ja õpet toetavad materjalid olla kätte saadavad Moodle keskkonnast ning lisaks luua interaktiivsed e-õppe materjale. Samale järeltulele on jõutud ka päästekolledži juhtkonnas ning 2017/2018 õppeaastast on päästekorraldaja õppekava Moodle põhine. Kõik õpetajad panevad õppematerjalid Moodlesse. Lisaks saavad õpilased hakata tegema Moodles iseseivaid ülesandeid, teste ning kasutada õppimisel õpiobjekte.

Lõputöö teoreetilises osas tõi autor välja, et päästekorraldaja õppekava peamiseks eesmärgiks: päästekorraldaja kutseõppe läbinud inimene oskab vastata ja menetleda 112 numbrile saabuvald hädaabikõnesid. Kõige efektiivsemalt saab kool antud eesmärki kontrollida läbi praktiliste menetlustundide. Uuringus tuli välja, et õpilased sooviksid rohkem praktilisi menetlustunde väiksemates gruppides ning personaalsema lähenemisega. Töö teoreetilises osas lehekülj 11 tõi autor välja erinevad teadmise- ja õppimise käsitusi, mis toetavad uuringu tulemusi seoses praktilise õppega. Antud hetkel on õpperühm jagunenud kaheks, kus kummaski grupis on 7-8 inimest ning neid juhendab maksimaalselt 2-3 inimest.

Uuringus toodi välja, et menetlustundides võiksid olla väiksemad osarühmad, et iga õpilane saaks ise hädaabikõnesid menetleda ja kuulda tagasisidet. Toodi välja, et teiste kõnede kõrvalt kuulamine ei anna nii efektiivset tulemust, kui ise kõnesid menetleda. Antud väiteid toetavad ka analüüsides välja tulnud kitsaskohad: tüüpjuhtumi valimine vajab arendamist, küsimustike kasutamine on puudulik, esmase informatsiooni sisestamine puudulik, lisainformatsiooni sisestamine puudulik, ebakindus kõne juhtimises, vajaliku info välja selekteerimine kõnest, keeleline korrektsus andmebaaside täitmisel. Antud kitsaskohti on võimalik vähendada, kui õpilased saaksid menetlustundides ise menetleda rohkem hädaabikõnesid ja teha kutsetöötusi, kui lihtsalt kõrvalt kuulata kuidas teine õpilane hädaabiteadet menetleb. Soomes kasutatakse päästekorraldajate praktilises õppes mängukeskkondi, kus luuakse reaalseid tööolukordi ja iga 2-3 õpilase juures on olemas juhendaja, kes temaga tegeleb. Sellega tagatakse, et inimene saab personaalset tagasisidet oma tegevuse kohta. Uuringutulemustest lähtudes tehakse ettepanek, sellega tagaks kvaliteetsema tulemuse hädaabiteade menetlemisel. Gruppide väiksemaks tegemine nõuaks suuremat hulka õpetajaid.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk oli välja selgitada päästekorraldaja õppekava kitsaskohtade ning teha ettepanekuid õppekava muutmiseks vastavalt Häirekeskuse vajadustele. Selleks analüüsis lõputöö autor Häirekeskuses ja SKA-s läbi viiduid uuringuid. Lõputöö eesmärgi saavutamiseks püstitati kolm uurimisülesannet.

Esimese uurimisülesande täitmiseks analüüsiti teooria baasil päästekorraldaja õppekava lähtuvalt kutseõppekava koostamise ja arendamise põhimõtetest. Samuti toodi välja sisendid, millest lähtutakse päästekorraldaja õppekava koostamisel ja arendamisel. Välja selgitamiseks päästekorraldaja õppekava ja päästekorraldaja töö vahelised kitsaskohad, tugineti empiirilise uuringu analüüsile ja lõputöö teoreetilistele alustele ning koostati viimase uurimisülesande täitmiseks järeldused ja ettepanekud. Lähtuvalt eeltoodust täideti kõik püstitatud uurimisülesanded

Käesolev uurimustöö uurimisprobleemiks oli - kuidas muuta päästekorraldaja õppekava vastavamaks reaalse töö vajadustele?

Uurimisprobleemist lähtuvalt sõnastati lõputöö uurimisküsimused järgmiselt:

1. Milliste sisendite abil päästekorraldaja õppekava arendada tagamaks kvaliteetsed töötulemused Häirekeskusesse tööle asudes?
2. Millises osas tuleks vajadusel praegust õppekava täiendada?

Uurimustöö eesmärgi saavutamiseks kasutati juhtumiuuringut, mis hõlmas kombineeritult nii kvalitatiivset kui kvantitatiivset uurimismeetodeid. Andmekogumid valiti eesmärgistatud valimi alusel. Dokumendianalüüsiks vajalikud uuringud ja analüüsid saadi Häirekeskusest ja Sisekaitseakadeemiast.

Empiirilise uuringu tulemused võimaldasid anda vastuse uurimisprobleemile, tuues välja erinevad kitsaskohad päästekorraldaja õppekava ja Häirekeskuse töö vahel. Uuringu tulemustest ilmnisid kitsaskohad nii teoreetilise- kui praktilise õppekorralduses ja ülesehituses.

Analüüsist selgunud kitsaskohtade lahendamiseks tehti järgnevad ettepanekud:

1. Muuta vene keele mooduli ülesehitust ja läbiviimist:

Analüüsist selgus, et tulenevalt nõrgale keele oskusele on mõjutatud töötulemused, kuna hädaabikõnede vastuvõtja ei saa aru kõne sisust, menetletakse kõned valesti, andes ebaõiged ohuhinnangud. Vastavalt sellele teeb autor ettepaneku vene keele aine mooduli mahtu jätta samaks, kuid õppega tuleks alustada õppeaasta alguses, ning õpe peaks kestma õppeaasta vältel, eesmärgiga parandada vene keeleoskust hädaabiteadete menetlemisel.

2. Jaotada õigusained põhiõpingute moodulite vahel ära:

Päästekorraldaja õppekava koostamisel lähtutakse konstruktiivse sidususe printsiibile mille kohaselt peavad õppekava osad olema kooskõlas ja moodustama terviku. Uuringu tulemustest ilmnnes, et õigusaine mooduli maht on liialt mahukas ning ei seostu päästekorraldaja õppekava teiste moodulitega. Vastavalt sellele teeb autor ettepaneku jaotada õigusained põhiõpingute moodulite vahel ära.

3. Kõik vajalikud materjalid teha kätte saadavaks Moodle keskkonnast:

Päästekorraldaja õppe läbinud töid välja, et teoreetiliste teadmiste omandamine võiks olla korraldatud ühes keskkonnas. Kõik õppematerjalid võiksid olla kättesaadavad ühest keskkonnast. Näiteks Soomes kasutatakse materjalide õpilastele edastamiseks Moodle keskkonda. Vastavalt sellele teeb autor ettepaneku, et kõik vajalikud ja õpet toetavad materjalid olla kätte saadavad Moodle keskkonnast ning lisaks luua interaktiivsed e-õppe materjale.

4. Menetlustundides teha grupid väiksemaks, jättes gruppides õppejõudude arvu samaks:

Uuringu tulemustest tuli välja, et õpilased sooviksid rohkem praktilisi menetlustunde väiksemates gruppides ning personaalsema lähenemisega. Vastavalt sellele teeb autor ettepaneku teha menetlustundides grupid väiksemaks jättes gruppides õppejõudude arvu samaks.

Lõputöö teoreetiliste argumentide analüüs ja empiirilisest uuringust saadud andmete analüüs võimaldas välja selgitada, millised on kitsaskohad päästekorraldaja õppekava ja Häirekeskuse töö vahel ehk lõputöös leiti vastused uurimisprobleemile ja uurimusküsimustele ning seega täideti töö eesmärk.

SUMMARY

The thesis is written in Estonian and the summary is written in English. The work volume (with attachments) is 43 pages long. 36 different sources of Estonian, English and Finnish language have been used in writing the thesis. The thesis contains 2 tables and 6 figures.

The purpose of the thesis is to find out the bottlenecks of the rescue coordinators curriculum and make proposals for changing the curriculum according to the needs of the Emergency Response Centre. For this purpose in the theoretical part author analyzed the foundations for the development of the vocational education curriculum and the inputs of the curriculum development of the rescue coordinators and compared the curricula of Estonian and Finnish rescue managers. To achieve the purpose of the thesis, a case study was used combining qualitative and quantitative research methods. Reference data were used in Estonian Academy of Security Sciences and in the Emergency Response Centre for collecting data.

The target selection sample was used.

Five different studies, analysis and documents were analyzed for the results of this thesis.

The results of the thesis research revealed that some changes should be made in the rescue manager curriculum to reduce the bottlenecks between the rescue manager curriculum and the work of the Emergency Center. The analysis of the results of the thesis research, conclusions and the proposals are presented in the second chapter of the work.

This thesis can be used to develop a rescue manager curriculum and to improve the work of the Emergency Center.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Avaliku teenistuse seadus (2018) RT I, 06.07.2012, 1.

Flinders, D. J. & Thorton, S. J., 2004. *The Curriculum Studies Reader*. 2 toim. New York: Routledge Avenue.

Glatthorn, A. A., Boschee, F. & Whitehead, B. M., 2006. *Curriculum Leadership: Development and Implementation*. 1 ed. London: SAGE Publications.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P., 2010. *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.

Hirvonen, M., 2017. *Häätakeskuspäivystäjän koulutusohjelma; Opetussuunnitelma 90op.* [Võrgumaterjal]

Leitav: https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/Haeke OPS31-32_final.pdf
[Kasutatud 04 05 2018].

Hsieh, H.-F. & Shannon, S. E., 2005. Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *QUALITATIVE HEALTH RESEARCH*, 11, 15(9), pp. 1277-1288.

Häirekeskus, 2016-2017. *Hädaabiteadete menetlemise kvaliteedi tulemused*. Tallinn: Häirekeskus.

Häirekeskus, 2016. *Hädaabinumber 112*. Tallinn: Häirekeskus.

Häirekeskus, 2017. *Häirekeskuse*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.112.ee/et/hairekeskus/missioon,-visioon,-pohivaartused/>
[Kasutatud 10 01 2018].

Jõessar, Ü., 2016. *Sisekaitseakadeemia päästekorraldaja õppekava võrdlusanalüüs päästekorraldaja kutsestandardis*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Kutsekoda, 2013. *Kutsestandardid*. Tallinn: Kutsekoda.

Kutsekoda, 2018. *Kutsestandard: Päästekorraldaja, tase 4*. Tallinn: Kutsekoda.

Kutseseadus (2015) RT I 2008, 24, 156

Kutseõppeasutuse seadus (2018) RT I, 02.07.2013, 1

Noorväli, H. et al., 2013. *Kutsehariduse kooliõppekavade koostamise ja arendamise käsiraamat*. 1 toim. Tallinn: Innove.

OECD, 2014. *Indicator D1 How much time do students spend in the classroom?*. s.l.:OECD Publishing.

Parkay, F. W., Anctil, E. J. & Hass, G., 2006. *Curriculum Planning: A Contemporary Approach*. 8 ed. United States: Pearson Education, Inc.

Pietrazak, M. & Palziszkievich, J., 2015. Framework of Strategic Learning: The PDCA Cycle. *Management (18544223)*, Köide 2, pp. 149-161.

Pilli, E., 2009. *Väljundipõhise õppekava koostamise juhendmaterjal töögruppidele*. s.l.:s.n.

Pilli, E. & Õunpuu, M., 2012. *Väljundipõhine hindamine kutsekoolis*, Tallinn: SA Innove.

Pääteseadus (2010) RT I 2010, 24, 115.

Pääteteenistuse seadus (2018) RT I 2008, 8, 57

Rekkor, S., 2011. *Kutsehariduse riikliku õppekava koostamise kontseptuaalsed alused (ettepanekud)*, Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.

Rutiku, S., Valk, A., Pilli, E. & Vanari, K., 2009. *Õppekava arendamise juhendmaterjal*, Tartu: Sihtasutus Archimedes.

Sedere, U. M., 2011. *Guidelines for Curriculum Review and Development*, Bangladesh: Institute of Educational Development BRAC University.

Sisekaitseakadeemia, 2016. *Sisekaitseakadeemia*. [Võrgumaterjal]
Leitav: https://www.sisekaitse.ee/index.php/en/node/999?language_content_entity=et
[Kasutatud 15 12 2017].

Sisekaitseakadeemia, 2017. *Päastekorraldaja õppekava*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Siseministerium, 2014. *Häirekeskuse põhimäärus. Määrus*. RT I, 09.10.2014, 10

Siseministeerium, 2015. *Siseturvalisuse arengukava 2015-2020*. [Võrgumaterjal]

Leitav:

https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Arengukavad/siseturvalisuse_arengukava_2015-2020.pdf

[Kasutatud 15 november 2017].

Teddlie, C. & Yu, F., 2017. Mixed Methods Sampling : A Typology With Examples. *Journal of Mixed Methods Research*, 01 01, Kõide 1, pp. 77-100.

Wachtler, C. & Troein, M., 2003. A hidden curriculum: mapping cultural competency. *Diversity*, Oktoober, 37(10), pp. 861-868.

Vabariigi Valitsus, 2017. *Kutseharidusstandard. Määrus*. RT I, 28.08.2013, 13

Wesley, N., 2016. *Curriculum: From theory to practice*. 2 toim. New York: Rowman & Littlefield.

Õunapuu, L., 2014. *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteaduses*. [Võrgumaterjal]

Leitav: http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

[Kasutatud 06 04 2018].

Ülikooliseadus (2017) RT I 1995, 12, 119

Yin, R. K., 2012. *Applications of case study research*. 3 toim. Los Angeles: SAGE Publications.

TABELITE JA LISADE LOETELU

Joonis 1. PDCA tsükkel õppekava arenduses (Rutiku et al., 2009; autori koostatud).....	12
Joonis 2. Töö kvaliteedi analüüsist ilmnenu kitsaskohad meditsiinivaldkonnas (Häirekeskus, 2016-2017; autori koostatud).....	24
Joonis 3. Töö kvaliteedi analüüsist ilmnenu kitsaskohad politseivaldkonnas (Häirekeskus, 2016-2017; autori koostatud).....	26
Joonis 4. Töö kvaliteedi analüüsist ilmnenu kitsaskohad päästevaldkonnas (Häirekeskus, 2016-2017; autori koostatud).....	28
Joonis 5. Praktika juhendajate poolt välja toodud kitsaskohad Häirekeskuses praktilal olnud praktikantidel (autori koostatud).....	30
Joonis 6. Praktikantide analüüs praktilale Häirekeskuses (autori koostatud).....	31
Tabel 1. Teadmisi- ja õppimisi käsituste seosed päästekorraldaja õppekavaga (Noorväli, et al., 2013, lk. 74; Rekkor, 2011, lk. 10, autori koostatud).....	11
Tabel 2. Eesti päästekorraldaja õppekava versus Soome päästekorraldaja õppekava (Hirvonen, 2017; Sisekaitseakadeemia, 2017, autori koostatud).....	16